

Indian Opinion

No. 45—VOL. XVII. FRIDAY, NOVEMBER 14TH, 1919.

Registered at the G.P.O. as a Newspaper
Price 2s. 6d.

NOTES AND NEWS

THE *Bombay Chronicle* describes the postponement of the South African Commission of Inquiry with regard to Indians as a breach of faith (says a Kenter telegram). The paper says the people of India regard the whole story of the promise and its non-fulfilment with deep feelings of grief and consternation, and urges the Imperial Government to press General Smuts to keep General Botha's promise, which he had repeated.

From what the Minister of Justice is now saying in his speeches delivered in the Transvaal, it would appear that the Imperial Government has very little to do with the question of the treatment of British Indians. "All this nonsense about the British Government interfering with us is all moonshine," declared Mr. De Wet.

It is quite true that the Imperial Government cannot compel the Union Government to make or alter laws. All it can do is to veto new legislation through the Governor-General if it is in conflict with the rights of represented peoples such as Indians, and even this it hesitates to do as we have had a recent demonstration.

Our friends in India will see, therefore, that the influence of the Indian Government is still less, being merely in an advisory capacity to the British Government. A foreign government—Japan for instance—could be in a far better position to protest than is the Indian Government as present constituted. To have any effect, the Government of India must be raised in status, not merely in theory, but in actual fact. Then it might expect some effect from its protests, but not now.

The Finance Committee of the Durban Town Council recommends—"That in view of the long and faithful service of the late Indian Sirdar, Gunga, and as an act of grace, the widow of this employee be paid an amount equal to his salary for the next six months, i.e., from October, 1919, to March, 1920."

We learn from our London correspondent that the Commission of Enquiry into the Indian question in South Africa will probably be appointed about January next. It is hoped that the Hon. Srinivasa Sastri will be a member.

The annual Dipawali children's sports under the auspices of the Sydenham Hindu Young Man's Society, held on Sunday, the 26th ultimo, at Sydenham in the presence of a large and enthusiastic gathering. During the lunch hour, light refreshments were supplied to over a thousand children and adults. Mr. S. G. Pather presented the prizes. At the conclusion, the Society held an auction sale of the surplus articles and realised the sum of £3 10s. 1d. which will be placed to the credit of the building fund of the Society.

The Capetown correspondent of the *Star* (Johannesburg) telegraphs to his paper:—

An interesting point was raised at the Supreme Court,

when an Indian youth named Jossab appealed to Sir John Kotze and Mr. Justice Searle against the decision of the Immigration authorities prohibiting him from entering the Union. On behalf of the appellant Advocate Douglas Buchanan stated that the youth's father went to India on a visit, having first obtained a certificate that he was domiciled in the Union. Soon after reaching India he died and his son was now refused permission to land here and take over his father's business. Had his father (who had been in South Africa 25 years) still been alive there would have been no obstacle to the lad entering the country. Counsel argued that appellant was entitled to take up his father's domicile. Their Lordships reserved judgment.

The London correspondent of the *Leader*, whose knowledge of South African matters is unique observes:—"I have reason to believe that among the names that are likely to be favourably considered by Mr. Montagu, in the event of the Union Government's acceding to the Government of India's request for direct representation on the Commission (which the Union Government propose to appoint for inquiring into the grievances of Indians), are those of Sir C. E. Low and the Hon. Mr. Sastri. Should eventually the latter proceed to South Africa, he would most fittingly be following in the steps of his master, the late Mr. Gokhale, and he could be relied upon beyond question to maintain the rights of South African Indians, the honour of India and the work of Mr. Gandhi and Mr. Gokhale in South Africa. I venture meanwhile to express the hope that on your side all possible efforts will be made to strengthen the hands of the Government of India and the Secretary of State, for now I think is about to develop the crisis which will settle once and for all the future of the relations of India and the Dominions and the usefulness or otherwise of India's place in the counsels of the Empire, whether at the Imperial Conference, the Cabinet or elsewhere."

THE MAYVILLE RESOLUTIONS

THE District of Mayville, near Durban, is thickly populated by Indians and other coloured races.

It is just beyond the boundary of the Borough, and is looked upon as an area for non-European occupation. It is surprising, therefore to find that the latest anti-Asiatic movement has its origin in this place. The resolutions passed at last Friday's meeting (reproduced elsewhere in this issue) were somewhat drastic in character, and are said to have been carried unanimously by the company of Europeans present. It seems, all the same, to have been almost a one-man affair from the fact that the main resolutions were proposed by one Mr. Leo Macgregor, who is frequently in the public eye as a correspondent to the local press on colour questions. These resolutions have for their object the complete segregation of Indians in special reserves for residence, trade and even agriculture.

Indians who have made Natal, so far as agriculture is concerned, and who have done and are doing so much to provide a plentiful supply of fresh vegetables which are so necessary in this climate, are to be relegated to some portions of land allotted to them by the Europeans! We should expect that such land would be of a sort not in demand by white people. These resolutions are indeed unique. This is the first time, we believe, it has been suggested that, in addition to being confined to "bazaars," locations and special areas, Indian traders should deal exclusively in food, clothing and other requirements of coloured people, and that they should be prohibited from selling, directly or indirectly to any European. How it would be possible to carry out such a policy, if adopted, it is not for us to say. The idea seems too absurd for serious discussion. It always strikes us as remarkable that the very serious people who bring forward such ridiculous propositions should fail to grasp the truth that no trader can sell unless there are purchasers. If the public wish to buy, why blame the storekeeper for selling? The fact, of course, is that all such agitation is led by people who are not in such poor circumstances as to feel the necessity of saving a few shillings by purchasing the necessaries of life at the cheapest place. The first thing these people should do is to convert their poorer brethren to their way of thinking and bring them to realise if they can, that they are not really so badly off after all. Primarily, of course, Indian stores supply the needs of Indians, but they also do a fair amount of business with the poorer class of the European population who find it very difficult in these times of high prices to supply their families with food and clothing. Evidently such people find that something is saved by dealing with a tradesman who can afford to sell at a smaller profit than his European competitor with his expensive standard of life. So long as this is the case, it is useless for Mr. Macgregor and his friends to waste their time in drafting resolutions which can never be put into effect.

A TRAMCAR CASE

INDIAN SCHOOLMASTER SUES TOWN COUNCIL

The Chief Magistrate of Durban (Mr. Percy Binns, K. C.) gave judgement in the case of Anboo Royappa, an Indian Schoolmaster at South Coast Junction, who sued the Mayor and Town Councillors of Durban for £200 as damages alleged to have been sustained by plaintiff while travelling as a passenger in a Corporation tramcar on May 31, 1919, at the corner of Umbilo and Berea Roads.

Plaintiff alleged that owing to unlawful assault committed by a tram conductor, he, (Royappa) sustained injuries to his left eye, his mouth and chin, and further, that he was held up to ridicule and contempt and had suffered injury to his dignity and reputation.

Defendants denied that any force had been used by the tram conductor and stated that no conductor had authority to use force in the execution of his duty as a servant of the Corporation.

Mr. Binns gave judgement in favour of the Corporation, defendants being absolved from the instance as to the first part of the claim, namely, assault alleged to have been committed on the tramcar, and also judgement for the defendants on the second part of the claim, with costs.

Mr. G. E. Geordie (Garlicke and Bousfield) appeared for defendants, and Plaintiff was represented by Mr. W. J. Clark.

THE QUESTION OF LAND OWNERSHIP

SOME LEGAL POINTS

We give below extracts from legal opinions given Transvaal Counsel in regard to the position of Asian ownership of land which are of special interest at the present moment:—

The object of section 1 of Act 37 of 1919 is to legalise the position of British Indians who on 31st May 1919, were carrying on business in contravention of the provisions as to residence and occupation of Act 35 of 1908, sections 130 and 131, or on stands in Government townships, as defined by Act 34 of 1908, the deeds or freehold titles of which, issued under the latter Act contain provision similar to those of sections 130 and 131 of Act 35 of 1908.

With regard to section 2 of Act 37 of 1919, this deals only with the ownership of fixed property and not with occupation or residence. It enacts substantially that from the 1st May, 1919, Law 3 of 1885 is to be construed as prohibiting the ownership of fixed property in the Transvaal not only by natural persons of Asian race but also by companies or other corporate bodies in which one or more Asiatics have a controlling interest. It is provided, however, that with regard to property acquired by any such corporation before the 1st May, 1919, Law 3 of 1885 shall be construed as if the Act had not been passed. *This can hardly be regarded as an intention on the part of the legislature to safeguard absolutely the ownership of fixed property acquired in the past. It still leaves open to the Court the opportunity of declaring that under Law 3 of 1885, as it stands, such companies cannot own land.* This is the view of the Law to which Mr. de Villiers, J.P. appears to incline in his judgment, in the Witwatersrand Local Division, in the second Madrasa case.

The answer to the question whether the Registrar Deeds can be compelled to pass transfer into the name of an Asiatic Company after 1st May depends on the expressions "acquiring property" and "acquiring the ownership of property" used in the second paragraph of section 9. These two expressions are, we think, used in the same sense; and, no doubt, on a strict construction of this language "acquiring property" and "acquiring the ownership of property" mean becoming the registered owner or obtaining transfer of it. If that is the meaning to be adopted, it follows that an Asiatic Company is obliged to dispose within 10 years of property which it may have purchased before the 1st May but transfer of which was delayed, for some reason or other, beyond that date as given before the 3rd July; and where transfer of property purchased before May 1st has been delayed beyond July 3rd, when the Act came into operation, transfer cannot now be had at all. The injustice which this involves is so gross that we think no Court could adopt this reading of the words quoted if there is any other reading of them reasonably open to it. It is a well known rule of construction that the Legislature is presumed to use words in a popular rather than a technical sense. And popularly speaking, a person may talk of "acquiring property" or even of "acquiring the ownership of property" when he means no more than that he has acquired the right to have the property transferred into his name. If the Courts can be prevailed upon to give this meaning to the words, there can be no compulsory sale of property provided the company obtained the right to transfer not later than the 1st May, and the Registrar can be compelled to pass transfer to-day of property acquired (in the sense before the 3rd July, and it is only in the case where property was acquired between the 1st May and the 3rd July, that the property has to be disposed of. I think this view extremely arguable and the question ought certainly to be tested.

Of course, if the strictest meaning is given to section 2, it follows that it is now impossible to compel the Registrar to pass Transfer in any case; while if transfer was given between the 1st May and 3rd of July 1919

property will have to be sold. Though, the matter is extremely doubtful, the undersigned J. P. R. van Houtema, is inclined to the view that our Courts will take the more equitable reading of the section and hold that the words "acquired the property" and "acquired the right to the ownership of the property" as used in the act as meaning "acquired the right to the property" and "acquired the right to the ownership of the property." He feels that the Court will be very much influenced by the general object of the Act and by the injustice in certain cases which would follow if the other interpretation is adopted.

The undersigned, P. Millin, while agreeing that there is great force in this argument and that the matter ought undoubtedly to be tested is of opinion the words above quoted have a plain meaning and that the Court will not be able to avoid giving effect to this plain meaning.

As far as the passing of mortgage bonds by Europeans holding land in trust for Asiatics is concerned, this practice is clearly prohibited by section 2 as being otherwise than in security for a bona fide loan or investment in the ordinary course of business.

(sgd.) J. P. R. VAN HOUTEMA.
P. MILLIN.

EDUCATIONAL PROGRESS IN NATAL

MAGISTRATES' REPORTS

We take the following from the Magistrates' Reports summarized in the Annual Report of the Minister of Justice for the Union:—

Native education in *Alexander* (Umzimto) is making such rapid progress that the Magistrate thinks that within a very short time the majority of the rising generation will be able to read and write. There are 16 aided, as well as numerous private native schools. There are no facilities for coloured children, and as to European rural education, the difficulty of obtaining boarding accommodation happens to be very much. There are more than three times more native children at school in *Camperdown* than Europeans. The rural community seem to regard the child's education as complete when it has passed the seventh standard as only some send their children to large centres for secondary education. *Dundee* is well provided with educational facilities of which good use is made, especially by natives, for whose children there are 22 schools, with an enrolment of 1,705. In the Government schools in the city of *Durban* there are 6,500 European, 571 coloured and 775 Indian children, and upwards of 1,900 children of the above races in aided schools. There is no native Government school in the magisterial district, but numerous aided schools at which 1,874 children are being taught. In *Emtonjaneni* all white children are at school. In *Impendulo* there are no schools for white children, but three private native schools. Both Indians and natives in *Inanda* have realised that education spells progress and seize every opportunity for the education of their children. The *Ingwapuma* Magistrate thinks that the native children should be taught how to use a plough and other things in connection with the tillage of the soil, rather than book knowledge. The Magistrate of *Krantskop* expresses the same views on the standard of education which is deemed sufficient by the rural community, as his colleague of *Camperdown*. All schools in the *Lions River* (Ladysmith) district are so full that they cannot take any more pupils. The Magistrate says the reason for this is obscure, but remarks that the enrolment is almost double that of 1917.

The *Mapumulo* Training Institute in *Mapumulo* is largely attended by native scholars from all parts of the Province. It is staffed by highly qualified European teachers. In *Newnash* there are three Roman Catholic

Schools with a roll of 798, drawn from all parts of the Union. The money spent on education in *Natal* (*Louwborg*) is regarded by the Magistrate as being thrown away, as no children taught in the aided schools ever pass to higher schools, but return to the parental roof where their environment, especially amongst the indigent classes, precludes all further progress. The city of *Pietermaritzburg* is regarded as the principal educational centre of the Province, and large numbers of students and scholars from other centres complete their education there. The Magistrate of *Utrecht* comments on the difficulty of getting suitable teachers, which he puts down to the low salaries paid in Natal as compared with those in the Transvaal and the Orange Free State. *Vryheid* is said to possess the finest structure of its kind in the Province, in the primary school there.

LICENSING QUESTION AT PORT ELIZABETH

CHINESE LICENCE REFUSED

At a recent meeting of the Port Elizabeth Town Council the Health and Licences Committee reported in regard to certain applications for licences. The report recommended, *inter alia* "that the application of Charles Fong for a certificate to obtain a general dealer's licence to trade at 2, Princess Street be refused." The Town Clerk read a letter from a firm of attorneys forwarded by Fong in which it was stated that as the original holder of the licence whose power of attorney Fong had held, had been out of the country for more than the prescribed number of years, he would not be allowed to return under the immigration laws.

Mr. Caulfield declared that he did not want to see one additional Chinese shop opened in Port Elizabeth and would vote against an application. But here was a case of a man trading for a number of years, certainly under a power of attorney, but that was allowed by law. The time came when the owner of the licence could not return, the municipal official examined the premises of the applicant for the licence, found him quite satisfactory and yet the committee recommended refusal. He contended that Fong had every right to be granted the licence even if he was a Chinaman. He would prefer not to see any licences granted to Asiatics, and some other nationalities, but if the Council was going to adopt that line let them do so fairly and get rid of all Asiatics. If Fong was not wanted why did European people in the vicinity go and deal with him? It was because they were witted. Yet the Council would allow Chinamen to buy property, to have market gardens and laundries while they did not want them to be butchers and general dealers. Japanese wool buyers were allowed to come here. He had not heard anyone ask why that was. Where was the consistency? He held on brief for the Chinese community but he contended that the man had a right to have his licence, even if it was a new one. If the Council refused these people licences they could go over its head to the Administrator and make the Council give them.

Mr. Fowler pointed out that only in the case of a transfer could an applicant go past the Council, but Mr. Caulfield stated that he would not accept that as correct. He went on to say that he was going to vote that the licence be granted to Fong and would do so with a clear conscience, and concluded by stating that he was not afraid. Mr. Fowler pointed out that whereas in 1903 there was 166 general dealer's licences held by Britishers, to-day there were only 47 as the Mayor had said. Was that, he asked, a desirable state of affairs? These people were aliens and there was a section in the Council prepared to advocate that they should be given the bulk of the retail trade, or at any rate, that they should not be refused.

Mr. L. Mackay said that they were all unanimous upon the point that Chinese were undesirable, but if

the man who was being discussed that day was refused it was confiscation. If it was desired to get rid of such people compensate them; to do otherwise was rank injustice.

A vote was then taken upon the matter, the result being that 13 supported the recommendation of the committee that Fong should not be granted licence, and three, Messrs. McIlwraith, Caulfield and L. Mackay voted against it.

SOUTH AFRICA AND THE ASIATIC "MENACE"

Under the above title a well-informed writer in the *Statist* (a weekly London paper) deals thus with the present position of Indians in South Africa—

A few days ago a Reuter telegram from South Africa appeared in the London newspapers which stated that a South African convention of European traders and others interested in the Asiatic question had been held, at which it was unanimously decided to appoint Sir Abe Bailey as the spokesman of the convention in placing the situation before the British Government.

In the days of the Kruger Government in the Transvaal, British Indians enjoyed a certain amount of the attention and protection of the British Government, and their situation, though far from ideal, was not wholly intolerable. When the Transvaal and the Orange Free State became States of the British Empire, the Indian situation was changed drastically for the worse. The British Indian—for this is what is invariably meant by the term "Asiatic"—probably does not aspire to, and has certainly never occupied a position in South Africa even remotely comparable with that of the native of our own Colonies at West Africa in their own countries. He is never a member of Parliament, he is practically never a property owner, he is practically never found in the learned professions, but he does here and there in the country set up as a petty shopkeeper. He deals largely with his own people—who were brought into South Africa for the convenience of the planters of Natal—and also with the natives, the half-castes, and the poorer Dutch people; and some of the Dutch people live in such conditions of dire poverty that a difference of a penny or twopence in the price of a tin of condensed milk is to them a very serious thing indeed. Some years ago the constant ill-treatment of the Indians brought about an acute situation, and Mr. Gandhi, an Indian leader of remarkable personality, initiated a movement of passive resistance, which led to hundreds of the people going to prison rather than tolerate further indignities and injustice. A conference of political parties was brought about, and the Indians accepted a most moderate and reasonable proposal—namely, that a certain small number (we think it was six per year, or some other quite ridiculous total) of their people should be allowed to come in, practically by way of saving their racial face. The European opponents following the same law which impelled the Southern States to try to force slavery even outside the South, now wish to go further and bar the people out altogether. Who, in the main, are these opponents? To a great extent they are competing traders, traders who have more capital than the Indians, and the advantage of a skin which is white. They come in many instances from Poland and other parts of non-British Europe. They care as much for the real troubles and the vital interests of the British people as they care about the planet Mars. But they have votes for the Union Parliament, and they have gradually attracted unto themselves a certain number of the Dutch people, who dislike any coloured race, and some of the British traders, who wish to be relieved of the attentions of rivals who outsell them. It is curious to reflect that this motley crew has prevailed upon a British-born politician, the

holder of a title conferred by the Emperor of India to present their case to the British Government. It will be extremely interesting to learn upon what grounds Sir Abe Bailey will seek to justify his doubtful mission.

Now what is the British Government going to say to these gentlemen and their spokesmen? We submit that its answer should be something like the following:—

"What exactly do you mean by the Asiatic 'menace,' and what do you wish us to do? The bulk of the people of this Empire are non-Europeans with dark skins. We are responsible for over three hundred millions of Indians, whose loyalty and support are essential to the carrying on of the British Empire. Some years ago a cry was raised in South Africa for 'equal rights.' Do you realise that you are asking in South Africa for rights and privileges which we in these islands, the centre of the Empire, do not possess and do not ask for? In great Britain any Indian, any other member of any other race within the British Empire, and even alien people, so long as they obey our laws, are free to set up in trading competition with our own people. Some of them do so set up and the best man wins, and so it must ever be. You in South Africa say that the Asiatic under-sells you because he does not educate his children, sleeps inside his store very often, and does not live in houses necessitating like expense with your houses. All this is perfectly true, but the fault is yours and the remedy is in your own hands. That remedy is by your municipal and other legislation to make all your people, Asiatic, African, and European, observe the same sanitary, educational, and cognate standards. Why do you not take these simple measures instead of coming here and seeking—whether you realise it or not—to complicate still further our heavy Imperial difficulties? You are a self-governing country, and we have not the slightest intention of interfering in any way with your rights, but if you ask us to go further than this and either to take any part in rendering the position of our Indian citizens even worse in your country than it is, or of approving your own measures to this end we must say to you, courteously but firmly, 'No.'

THE POSITION IN THE TRANSVAAL

NEW LAW BY NO MEANS OF PROTECTION

On the 27th ulto. a deputation of Transvaal Indians, being members of the British Indian Association, met the Prime Minister at Pretoria and placed before him the present unsatisfactory position of the community. After referring to past legislation, the 1914 settlement, the hopes raised by the improved status of India in the Empire, the disappointing results of the Select-Committee, the contentious private letter from Mr. Gandhi to Mr. Gorges, and the disabilities regarding the ownership of land, the memorandum submitted by the deputation proceeds:—

"We were informed, when we lodged our protest against the new measure, from his H. E. the Governor-General downwards; that, if we did not accept the Bill as it stood, we would be jeopardising the position of existing companies and traders on the proclaimed areas. We were given to understand that the properties acquired before the first May 1919, would be protected; but, Sir, things have turned out in just the reverse direction. Already an adverse decision of the Appellate Court, in an action under Act 27, of 1907, has given the various municipalities fresh impetus and a handle for further action. Recently, a successful application to the Supreme Court was made by the Krugersdorp Municipality restraining a European from passing transfer in favour of an Indian Company although the property in question had passed hands a considerable time back. And another application is pending to nullify a transfer in favour of one Dadoo

Limited on the ground that the company, which is composed purely of Asiatics, has illegally, and *in fraudem legis*, and contrary to the provisions of law 3 of 1885, acquired the property. This action, in the event of its being upheld by the learned Judges of the Union, will, as with one sweep of the pen, spell the entire ruin of the whole Indian population of the Province. The Municipal Councils of the different parts of the Province have also, since the promulgation of the new law, taken up a fresh campaign against Indians. Recently, the Krugersdorp Municipality have again refused to renew certain Indian grocers' licences, although they were compelled by the magistrate to issue them last year. The Potchefstroom Municipal Council have, with one voice, refused to renew over a dozen licences of long established firms. We fear, Sir, if immediate protection be not afforded to us, the entire Indian population stands at this hour on the brink of utter ruin and destruction.

"During the debate in the House of Assembly on the Asiatic Land and Trading Act, No. 37 of 1919, the Acting Prime Minister, the Hon. Mr. Malan, promised anti Asiatics in the Assembly that he would appoint a commission to enquire into the whole Indian question throughout the Union. Your own recent utterances at the special session of Parliament, and also in view of the announcement by the Imperial and Indian Governments of the appointment of an official and non-official representatives by the Viceroy of India, to sit, watch or give evidence before the proposed Commission, led us to hope that the whole of the Indian question will be done into thoroughly once and for all, and settled definitely. We have been alarmed to learn that the official representative of India will not sit on the Commission, and that the trading question alone will be investigated by the proposed Commission. To this we beg most respectfully but emphatically to lodge our protest. We desire that the whole of the Indian question be included in the terms of reference of the Commission with a view to a definite settlement which will enable us and our off-spring to live in this sub-continent without any stigma but with personal honour and self-respect. Since Act 22 of 1913 has in practice all but stopped free Indian immigration into the Union, and as the Indian community have tacitly accepted the closed-door policy, those born and permanently resident within the Union look forward with high hopes that they may be afforded the common human rights to enable them to occupy a position of pride and equality in the social fabric of this sub-continent, and as members of the greatest Empire the world has ever seen. In conclusion, we beg to submit that, in view of the new status acquired by Indian in the Imperial Conference and the Peace Conference, and as there is a likelihood of the Indian Empire one day being independently represented in the League of Nations, we venture to desire the Government to declare its policy respecting the status of the resident Indian population within the Union. We eagerly look forward to the day that will bring to us full civic rights, which, after all, are but only ordinary human rights—the heritage of all mankind."

GENERAL SMUTS' REPLY

The Minister, in his reply, said that he was out for fairplay and justice for all in the Union. The Indian community ought also to realise that there was a very strong and a powerfully-backed-up movement afoot to curtail the progress of the Indian community. It would be inadvisable in the interest of the community to take up all the past matters and have them included in the terms of reference of the proposed commission. It would be better if the trading matter alone were once for all gone into thoroughly. As the Indians were not anxious to acquire any fixed property, that matter should be left out. He also pointed out that Sir Benjamin Robertson was coming out to watch the interests and assist the Indian community; and it would, therefore, to the interests of the Indians themselves to render

all the assistance they could, both to Sir Benjamin and the commission. He concluded by saying that he was very anxious to be on the best of terms with the Indian Government and those settled in the Union. He would endeavour, under his Government, to give fairplay to all. Being in a great hurry to meet another deputation, he regretted that he could not give the time he desired to the deputation, but the facts would not slip his memory. The commission might give us a couple of years' rest until another agitation broke out, and we should see then what could be done.

"ASIATIC INVASION"

MEETING AT DURBAN

"That this public meeting strongly protests against the serious encroachment of Indians and undesirable coloured people into European residential and commercial districts, as being objectionable for moral, social, economic, and national reasons. Moreover, the consequences are often financially disastrous to European property-owners, and provocative of dangerous racial disorders. We, therefore, respectfully urge the necessity of prompt legislation for the purpose of securing throughout the Union (a) the prohibition of any future sales, leases, or tenancy of land or buildings to Indians or non-Europeans, except in areas as shall be set aside and reserved exclusively for their trade, agriculture, and residential quarters; (b) prohibiting the issue of any new trading licences, or transfer of any existing licences, to any Indian or non-European, except in the reserved areas, quarters, or 'bazaars' aforesaid."

That was the text of one of the very emphatic resolutions passed at the Sydenham District's Association meeting, held in Mayville Congregational Church (says the *Natal Advertiser*). It was moved by Leo Macgregor, seconded by Mr. Alfred Tatham, and unanimously carried.

The same proposer further moved—

"That, with a view of meeting the unfair competition of Indians and non-Europeans in every branch of industry and commerce, legislation shall be enacted applicable throughout the Union, providing for the payment of a scale of minimum wages, based upon a liberal conception of European standards of living, to all skilled employees, irrespective of race or colour. That the minimum of wages payable in each trade or industry shall be determined by district Wages Boards, the members of which must be European employers and employees, in equal numbers. That such legislation shall not apply to Indians, natives, or coloured storekeepers carrying on trade within bazaars, locations, and especially exempted areas; provided, that the said storekeepers deal exclusively in food, clothing, and other requirements of coloured people, and are prohibited from selling, directly or indirectly, to any Europeans."

Seconded by Mr. Shillito, this, too, had the spirited support of the keen audience.

The Chairman of the Association (Mr. J. Powell) touched on the unfortunately common trouble—public apathy in local affairs, and warned them of the seriousness of the position in regard to the Indian and coloured invasion.

The mover of the resolutions said Mayville might pioneer a strong movement to secure legislation through the Union to control the Indian and coloured encroachments in commerce and industry. He spoke of the filthy conditions of some of the Indian's buildings, and urged the Europeans to organise to demand Government attention.

The hon. secretary (Mr. Phelps) spoke of the necessity for supervision of sanitation. During the course of the ensuing discussion exception was taken to the tone of a letter from Mr. L. Renaud, in connection with

a protest of 87 Mayville residents against the erection of certain buildings by him. It was agreed to publish the correspondence.

INDIANS IN VOLKSRUST

OBJECT AGAINST TRADE COMPETITION

The Indian invasion of Volksrust appears to be an extremely serious matter. Our Volksrust correspondent (says the *Natal Mercury*) records that at the Municipal Congress at Pietermaritzburg the Mayor (Councillor Dey) of the border town said:

"I have been resident in Volksrust for 12 years, and have seen the growth of the Indians from two storekeepers and one hawker to 21 storekeepers and seven hawkers. At present there are 29 Asiatic storekeepers in the town and district, as against 47 European storekeepers. That is compared with two Indian storekeepers and one Indian hawker 12 years ago. Volksrust is right on the border of Natal, and is one of the places through which the Indians come into the Transvaal. They have now bought two of the largest properties we have in town, and they have a school—it is only a house—in which are 15 children, so that will give some idea of the intention of the Asiatics in Volksrust. The Indian is smuggled in outside of the actual Immigration Office. The C.I.D. at Johannesburg had to send a man almost as far as the Swaziland border, to find out how many Indians were being smuggled in by waggon through Swaziland. He got the man he was after, who was fined for smuggling other Indians in." The Mayor said the Indians were endeavouring to secure another big corner block of stores at Volksrust through the Limited Liability Law. "During the past 12 years quite a large number of European storekeepers have had to close down, as the cattle was undercutting the white store." I would supplement the above, our correspondent adds, by saying that so persistent and determined are the Indians in Volksrust to capture the European trade that they succeeded in starting out the owner of a corner block of buildings Meina Market Square, and then purchased the property and opened Indian stores. In the grounds adjoining you may see scores of Indian children: Is further comment needful?

THE ASIATIC PROBLEM

MINISTER OF JUSTICE ON THE GOVERNMENT POLICY

Pretoria, Nov. 8. (Reuter).—The Hon. N. J. De Wet, Minister of Justice, who is commencing a political tour of his constituency, last night met a large number of delegates from the local bodies with reference to the Asiatic question. In the course of a statement made to the meeting the Minister traversed much of the ground already covered by discussion in Parliament, and went on to say that while the Government agreed that the menace had to be dealt with in view of its increasing strength, they had to proceed along definite lines, and not indulge either in panic legislation or in action that would not carry the matter to some real conclusion. They could not, for instance, deport Indians born in this country any more than they could deport any white South African, even under the existing law. "All this nonsense," continued Mr. De Wet, "about the British Government interfering with us is all moonshine. The British Government do not interfere in this matter at all. They naturally watch the question from the point of view of the Indian decision, and they might make friendly recommendations to us as any other Government would do. The Indian Government is watching it, and this Government could not refuse the request of the Indian Government to send a representative, Sir William Robertson, to look after the interests of their subjects. It would be

a very childish and an unkindly set to refuse a reasonable request of that sort." The Indians in this country, he continued, had to be treated fairly. On the question of the menace, the Government was entered at one with them, and also on the question of restricting trading, but as far as repatriation was concerned, he did not know that it was possible. The Government was not championing the cause of the Asiatics, but the question had to be dealt with with a cool head, and with regard to justice and right. They wanted to know, for instance, what it was going to cost to repatriate and compensate the Indians? Then the Commission, having reported on all points the country would have to decide, not the Government alone, and to see whether it would agree to pay the necessary taxation to achieve the object in view. It was a question for the whole of South Africa. Neither he nor the Government were afraid of the Indian question. Political capital was being made out of the matter, he did not say by any particular party, and he wanted to deny with all his might that the Government here was doing the bidding of the British Government. (Applause.)

The Minister was unanimously thanked by the meeting.

INDIAN LABOUR NOTES

(By "SOLIDARITY")

The industrial upheaval in other parts of the world and in a minor degree in Durban, has taught the Indian proletariat to realise what a weapon they have in their hands to gain redress for the conditions they are working under. To have that weapon and to use that weapon (collective bargaining) means organising into unions, educating on economic principles, and, last, but not least, to ingrain in them the idea that an injury to one worker is an injury to all. The time will come, present day thinkers of repute are agreed upon it that this present system will go and must go, but the difference between most of these thinkers and the working class people is that the former does not know what he will substitute, and gropes in the dark, but the latter is fully convinced that Socialism will take its place. When Socialism takes the place of capitalism, what parts will the Indian proletariat take in it? He, comprising one of the sections of the working class, will be part of the great proletarian dictatorship which will take the place of the present capitalist dictatorship. There are many who will not stand it because they have been brought up in a system which has put race against race so that the great financiers' coffers will be filled. With that object in view, the Indian workers are being organised, and to-day there are the following unions: Indian Dock Workers Union, Indian Painter's Union, Durban Hotel Employees' Union, the Tobacco Workers' Union, Master Bakers' Union, and the Indian Shop Assistants' Union. Applications are coming from different industries to be organised, but the vineyard is large and the labourers are few. The writer hopes to see the day when the Indian workers throughout the length and breadth of South Africa will have one big union, and delegates from various organisations meeting, say, in the Durban Town Hall. Some may say it is impossible, but I say nothing is impossible. Through the efforts of the Durban Hotel Employees' Union, other unions of similar designations have been formed in East London, Capetown, Port Elizabeth, and Muizenberg. Apart from the Indian, very few know that the work of organising the Natives is going on apace in the Cape, Bloemfontein, and the Transvaal, and the day will come at a great revelation to the white people of this country when they will find a great union of all the black workers of this land. The idea of the Press and the great majority of the Europeans is that there are paid agitators in this country working amongst Indians and Natives, but

that is not true. It is from the object lesson set up by the white workers that the black workers are realising the position. Some of the conditions under which Indian workers work borders on slavery, and we are told under the British flag there are no slaves; they may not be slaves in the literal sense, but they are wage slaves of the worst type. It is to put down this sweating of Indian boys and girls and Indian men and women that the Indian workers' Union has for its first object the forming of trade unions, which will help to relieve the present position.

NEWS IN BRIEF

A meeting of Indians engaged in the printing industry, convened by Mr. V. Kelly Naidoo, was held at the Tamil Hindu Institute Hall, corner of Cross and Prince Edward Streets, Durban, on Saturday, the 1st instant. The hall was packed to its utmost capacity. Mr. S. J. Macka was voted to the chair, and the organiser, Mr. Kelly Naidoo, was asked to act as secretary. The Secretary moved that a union under the name of "Indian Printers' Union," be formed, and that the formation of the union be notified to the European union for their information, and the resolution, was unanimously carried.

In his annual report to the Minister of Justice, the Chief Magistrate of Durban comments on the fact that not one rifleman in Natal has any knowledge of Hindustani and Tamil, spoken by 32,000 Asiatics outside the Borough. He would also like to know how many of them can speak Zulu, of whom there were 47,000 outside in the rural area policed by riflemen.

BOOKS FOR SALE

To be obtained from the *Indian Opinion Press*, Phoenix, Natal. Postal Orders to be made payable at Durban.

We have just received the following books from India. The prices given include cost of postage:—

	Price post free	s.	d.
Mr. Gandhi's Speeches and Writings—1896 to 1917	3	3	
Mrs. Annie Besant — A Sketch of her Life	0	7	
Tales of Mariachi Ramani	0	7	
The Son-in-Law Abroad	0	7	
Maitreyi	0	7	
Tales of Raja Birbal	0	7	
Essentials of Hinduism	1	11	
Aspects of the Vedanta	1	8	
Glimpses of the Orient To-day, by Saint Nihal Singh	2	2	
Indian Industrial and Economic Problems, by Prof. Kailash Chandra	3	3	
Essays on Indian Economics, by Radhakrishnan	4	4	
Sri Sankaracharya	1	74	
Sri Ramana Maharishi	1	74	
Essays on National Idealism, by Dr. C. S. Jeyaraj	4	24	
The Indian National Congress, its Origin and Growth	9	0	
Speeches of John Motley	3	24	
Sri Sankar's Select Works	3	3	
The Life and Teachings of Buddha	1	7	
Sri Madhvaraj	1	7	
Vaishnavite Reformers of India	2	24	
The Governance of India, by Govinda Das	6	4	
India's Untouchable Saints	0	10	
Aggressive Hinduism	0	4	
Gokhale's Speeches	6	10	
Dadabhai Naoroji's Speeches	5	8	
Vivekananda's Speeches	4	7	
King George's Speeches	2	4	
Ten Tamil Saints	1	74	
For India's Uplift, by Annie Besant	3	3	

Speeches on Indian Questions, by Mr. Montagu 3 1/2
 The Indian Demand, by G. A. Natesan 2 1/2
 Commentary of the Bhagavad Gita, by R. V. Kumbhar 1 1/2
 BIOGRAPHIES OF Eminent INDIANS:—

Dadabhai Naoroji, Gopal Krishna Gokhale, Rabindranath Tagore, M. K. Gandhi, Baba Saundaranath Banerjee, Budhuddin Tyabji, Pandit Madan Mohan Malaviya, The Right Hon. Sayed Asir Ali, H. H. Shri Sayaji Rao Gokhale, Sir Sayed Ahmed Khan, H. H. the Aga Khan, S. S. Rama Prasad, V. Krishnaswami Aiyar, K. Das Pal, Dewan C. Rangachari, Rao Bahadur R. N. Mudholkar, W. C. Bournejee, A. M. Bose, Behramji M. Malabari, Ravi Varma, Lala Lajpat Rai, Kashinath Trimbak Telang, Swami Dayanand Saraswati, Mrs. Sarojini Naidu, Swami Vivekananda, Toru Dutt, Ishwar Chander Vidyasagar, Sir Salar Jung, V. P. Madhava Rao, D. B. Warba, Sri Ramesh Chandra Pantham, Sri Pheroze Shah Mehta, Rajaguru Mohamad Sayani, Dr. Rash Behari Ghose, Nawab Mohsin-ul-Mulk, Sir C. Sankaran Nair, Lal Mohan Ghose, Raja Ram Mohan Roy each 0 7
 Peeps at Many Lands, with 12 coloured plates — Ceylon, Siam, Burma, Home Life in India each 1 10
 Bhagavad Gita — Mrs. Besant's Translation 3 10
 Nation Building, by Annie Besant 0 7
 Warfare in Ancient India 0 7
 New Indian Tales 0 7
 The Story of the Rkya and Appaji 0 7
 Tales of Kowari Wit and Wisdom 0 7
 Tales of Tennesirama 0 7
 FRIENDS OF INDIA SERIES:— Lord Minto, Sir Wm Wedderburn, Rev. Dr. Millet, Sir Edwin Arnold, Lord Hardinge, Chas. Bradlaugh, Edmund Burke, Lord Minto, Sister Nivedita, Henry Fawcett, John Bright, A. O. Hume, Sir Henry Cotton, Lord Macaulay and Lord Ripon. each 0 7

Life of M. K. Gandhi (in Tamil) 1 1
 " (in Hindi) 1 1
 Mahomed 'The Great Arabian,' by Meredith Townsend 1 1
 Stories and Sayings of India, Ceylon and Burma 1 5
 From Colombo to Almora: Lectures by Swami Vivekananda. 2 10
 From Colombo to Almora 2 11
 Essays in Indian Art, Industry and Education, by K. B. Havell, 2 4
 Rabindranath Tagore, a Lecture by the Rev. C. F. Andrews of Delhi delivered at Capetown. 1 0
 Hinduism, by Dr. Barnett 1 0
 Letters of John Chinaman 1 0
 A Study in Indian Economics by P. Bannerji 4 4
 The Golden Number of "Indian Opinion" Paper covers 1 8
 Bound in cloth 2 6
 Position of the Women in the Vedas 0 51
 Memoir of the late J. J. Doka 0 31
 The Ethics of Passive Resistance 0 3
 Indian Home Rule, by M. K. Gandhi 0 8
 Hindu Social Ideals, by P. J. Mehta 0 7
 M. K. Gandhi, " " 0 7
 The Story of the Ramayana, the Epic of Rama Prince of India: by J. L. P. Erasmus 0 7
 The Hon. Mr. Gokhale and the Indenture System 0 9
 The Hon. Mr. Gokhale's Tour in South Africa: Special INDIAN OPINION Souvenir. 1 0
 A Letter to a Hindu, or the Subjection of India, its Cause and Cure, by Leo Tolstoy 0 1
 Fields, Factories and Workshops, by Prince Kropotkin 1 3

ઈન્ડિઅન આપિનિઅન.

પુસ્તક ૧૭ યુ.

ફીનીક્સ, શુક્રવાર, તારીખ ૧૪ નવેમ્બર ૧૯૧૬

અંક ૪૪

નોંધ અને સમાચાર

રૂટનો એક તાર જણાવે છે કે હિંદીઓ સંબંધી તપાસ ચલાવવાને દક્ષિણ આફ્રિકામાં બેસનારા કમીશનને મુલતવી રાખવામાં આબુ છે એ મુખ્યત્વે 'કાનીકલ' વિશ્વાસ ધાત થએલો જણાવે છે. એ પત્ર કહે છે કે આ વચન અને તેના થએલા કાગળની આખી વાતને હિંદ ઉડાં ખેડ અને ગભરાટની લાગણીથી ભુલે છે. જનરલ મોથાનું વચન કે જેની જનરલ સ્મટસને પુનરૂક્તિ કરી હતી એ પાળવાનું જનરલ સ્મટસને દબાવ્યું કરવાને તે વડી સરકારને અરજ કરે છે.

આપ ખાતાના પ્રધાન ટ્રાંસવાલમાં પોતાના લાણ્યોમાં જે કષ્ટી રજા છે તેના ઉપરથી તે એમજ જણાય છે કે બ્રીટીશ હિંદીઓ તરફની વરતલુકના સવાલની સાથે શાહી સરકારને કંઈજ સંબંધ નથી. મી. રીવેટ કહે છે કે "આ બધું બ્રીટીશ સરકાર આપણી વચ્ચે પડવા વિશેષ નોનસેન્સ કેવળ દમદોષને માટે પોલ-સમાન છે."

એ તો ખરું છે કે શાહી સરકાર મુતીપત્ત સરકારને કાયદા બનાવવાની કે ફેરવવાની ફરજ ન પાડી શકે. પણ એ કેઈ નવો કાયદો હિંદીઓના જેવી એક પ્રતિનિધિત્વ વગરની પ્રણાના હકોની વિરુદ્ધ હોય તેવા કાયદાને તે ગવરનર જનરલની આરક્ત રક્ષ (ગ્રીટી) કરાવી શકે. પરંતુ એ કરતાં પણ તે અવગણ્ય છે એમ આપણે જોઈએ.

આ ઉપરથી આપણા હિંદના લાણ્યો જોઈ શકશે કે હિંદની સરકારની વચ્ચે બ્રીટીશ સરકાર આગળ કેવળ એક સલાહના રૂપમાં હોય જલુ ચાલી શકતી નથી. પોતાના હાલના બંધારણ સાથે જેવો પ્રોટેસ્ટ હિંદની સરકાર ઉઠાવી શકે છે તેના કરતાં એક પરદેશી ગૌણ, જેવું કે આખાં હજુ વધારે અસરકારક રીતે પ્રોટેસ્ટ ઉઠાવી શકે. હિંદની સરકારનો ફરજે હજુ ઉચો થવો જોશે અને તે માત્ર અબદોમાંજ નહિ પણ ફરી હકીકતમાં સારેજ તેના પ્રોટેસ્ટોની કંઈક અસર થશે. સારી સુધી તો નહિજ.

અમારા હાંડનો ખબરપત્રી જણાવે છે કે દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદી સવાલ સંબંધી તપાસ ચલાવનાર કમીશન મલ્ટુ કરિમી આવતા જન-મુવારી માસ સુધીમાં ત્રીમાસે માનવંત શ્રીશિવાસ શાહી તેના એક સુધી નીમાસે એવી આશા રાખવામાં આવે છે.

અલાહબાદના 'લીડર'નો હાંડનો ખબરપત્રી જેવું દક્ષિણ આફ્રિકાની આખતોનું માન અસાધારણ છે તે જણાવે છે કે "હિંદીઓની મુશીબતોની તપાસ ચલાવવાને મુતીપત્ત સરકાર તરફથી જે કમીશન નીમાવાનું છે તેમાં હિંદુ સીધુ

પ્રતિનિધિત્વ રાખવાની હિંદની સરકારની મળણી બે એ સરકાર માન્ય રાખશે તો એમ માનવાને મને કારણ છે કે મી. મોન્ટેગુ તરફથી તેને માટે સર સી. ઇ. ડો અને જોન મી. શાહીના નામોને પસંદગી મળવાનો સંભવ છે. બે પરિણામે મી. શાહીને દક્ષિણ આફ્રિકા જવાનું થશે તો તેઓ પોતાના ગુરૂ મરહુમ મી. ગોખલેને પચ્ચે અતંત લાયકપણે અનુસરી શકશે, અને દક્ષિણ આફ્રિકાના હિંદીઓના દેશ, હિંદુ માન અને મી. ગોખલે અને મી. શાહીના દક્ષિણ આફ્રિકાના કામને ટકાવી રાખવાના કામમાં તેઓની ઉપર ખાનીથી વિશ્વાસ મુકી શકાશે. દરમીયાન એવી આશા દર્શાવવાની હું હિંમત ધરું છું કે તમારી તરફ હિંદની સરકાર અને હિંદી પ્રધાનના હાથ મળ્યુત કરવાને બનતા સમજા પ્રયત્નો થઈ રજા હશે, કારણકે મને લાગે છે કે એ ખારીક સમય હવેજ આવી લાગવાનો છે કે જ્યારે હિંદ અને સંસ્થાનો વચ્ચેના બવિધ્યના સંબંધોને અને શાહી પરિષદ, કમીનેટ કે કોઇ પણ સ્થળે શહેનશાહતના વિષયોની ચર્ચામાં હિંદના સ્થાનના ઉપયોગીપણાને અથવા તે ખીન ઉપયોગીપણાને છેવટનો નિર્ણય આવી જશે."

જોહાનીસબર્ગના 'સ્ટાર' નો ફેપટાઉનનો ખબરપત્રી જણાવે છે કે:—એક જુસબ નામના હિંદીએ પોતાને મુતીપત્તમાં દાખલ થવાની ઈમરિશન ખાતા તરફથી થએલી મનાઇની સામે મુખીમ કોર્ટમાં સર જોન કોટલ અને મી. જર્ટીસ સરલને કરેલી અપીલ ઉપરથી એક જણવા જેમ મુદો ઉભો થયો હતો. અરજદાર તરફથી એડવોકેટ ડમલસ બુકાનને જણાવ્યું કે એ ઊકરાનો બાપ, પોતે મુતીપત્તનો રહીશ છે એવું સર્ટીફિકેટ મેળવીને હિંદ ગયો હતો. હિંદ પહોંચ્યા પછી તે થોડીજ મુદતમાં મરણ પામ્યો હતો. અને હવે તેનાં કોકરોને પોતાના બાપને વેપાર સંબાળી થવાને અહિ ઉતરવાની મના કરવામાં આવી છે. બે તેનો બાપ (જે ૨૫ વરસ સુધી દક્ષિણ આફ્રિકામાં હતો) હજુ છપતો હોત તો આ ઊકરાને આ દેશમાં દાખલ થવામાં કંઈ પણ અડચણ આવત નહિ. વચ્ચે દલીલ કરતાં, જણાવ્યું કે અરજદારને પોતાના બાપને હક ધરાવવાની સત્તા છે તમારાર જડનેએ મુકાદો મુલતવી રાખ્યો હતો.

વીરીનીગોંગની મસ્જીદનું કામ પુરું નહિ થયું હોવાથી અને મસ્જીદ ઉપર કરજ હોવાથી તેને માટે ઉધારણી કરવાને વીરીનીગોંગની મુસ્લીમ જમાતે મેસરસ ઈ. આઇ. અસવાત, અલીલાઇ મહમદ, મી. ઇ. એમ બાવાત, એમ. ડી. ભાર્ગવી અને મહમદ આકુશ નથીને તાલાલ કોશીની તરફ મોકલવામાં કરાવ કર્યો છે. ઉપલા સાહેબો તા. ૬ મીના કોપનાર હતાં, તેઓને અત્રેના ઇસ્લામીય તરફથી સારો ટોલ આપવામાં આવશે એવી આશા રાખવામાં આવે છે.

“હિન્દીયન ઓપીનીયન”

14 વાર, સા. 18 એવેમ્બર સન 1918.

ગ્રેવીલ એ હિન્દીયન નજદીકનું એક પ્રમુખ છે, અને તેમાં હિન્દીઓ અને બીજા રંગીન પ્રજાઓની ગ્રેવીલના ઠરાવો ધણી વીચ વરતી છે. એ પ્રમુખ શહેરની સરહદ ઉપરજ આવેલ છે અને નોન-યુરોપીયનોને માટેનાજ એક વિસ્તાર તરીકે ગણાયુ આવ્યું છે અને મહાય છે. આથી છેલ્લી એન્ડી-એશીયાટીક ટીલમાલ એજ સ્થળમાં પેદા થઈ એ ધણુજ આશ્ચર્યજનક છે. મ્યા આશ્વાસીયામાં એ સ્થળે મળેલી મીટીંગ કે જેનો હેવાલ અમે અન્ય સ્થળે છાપીએ છીએ તેમાં પસાર થએલા ઠરાવો ધણુજ સખત છે અને જેવું જણાવાય છે કે એ ઠરાવોને લાં બેળા થએલા ગોરાઓ તરફથી એકમતે પસાર કરવામાં આવ્યા હતા. આટલું જતાં, જણાય છે તે એમજ કે આ સંબંધુ એકજ માણસનું કારસાન હતું કેમકે મને મુખ્ય ઠરાવો મુકનાર એક મી. લીચે મેકગ્રેગરન હતા કે જે વર્ષના સવાલ ઉપર ડરબનના સ્થાનિક છાપામાં એક હેપક તરીકે અવારનવાર બહાર પડ્યા કરે છે. આ ઠરાવોનો હેતુ હિન્દીઓને વેપારમાં, રહેણાંકમાં અને ખેતીમાં પણ સદ તરફ ધલાદીલ કરી મુકવાનો છે. હિન્દીઓ કે જેઓએ નાટાલને 1883 બનાવ્યું છે અને આવા વખતમાં અમારે શાક બાજની ધણીજ ખેંચ છે સારે પણ જેઓ નાટાલને તે દમલા બંધ પુરાં પાડે છે તેઓને હવે ગોરાઓ નીમી આપે તેવી કોષક કલાદીલ જમીનમાં નાખવાના છે. આ ઠરાવો ખરેખર અસાધારણ છે. આજ સુધી તો હિન્દીઓને “અમારો” સોડેશનો અને ખાસ કરીને કલાદીલ જમાઓમાં રાખવાની સુચના થતી હતી પરંતુ હવે હિન્દી વેપારીઓને ફક્ત રંગીન પ્રજાઓના અરનોજ માલ અને તેઓને જ જરૂરી વસ્તુઓનું વેચાણ કરવા દેવાની અને ગોરાઓને સીધી કે અધકતરી રીતે પણ માલ નહિ વેચવા દેવાની સુચના કરવામાં આવી છે. આવી સુચના અને જણીએ છીએ લાં સુધી તો આ પહેલીજ વખત થઈ છે. એવી રીતી એ સ્વિકારવામાં આવે તો તેને અમલ શી રીતે થઈ શકે એ અમે કહી શકતા નથી. ગંબીર અર્થતે મારે એ વિચાર જ અમને બેવકુફી કરેલો લાગે છે. વિચિત્ર તો એ છે કે જે ગંબીર શોષા આવી સુખાંઈ કરેલી ડરખારતો મુકે છે તેઓ એટલું પણ સમજી શકતા નથી કે એ ખરીદ કરનાર ન હોય તો કોષ પણ વેપારી વેચી શકેજ નહિ. અમારે પ્રજા જાતેજ ખરીદ કરવા મુજબતી હોય સારે વેપારીનો દોષ કહાડવાથી શું મળશે? પરંતુ વસ્તુ સ્થિતિ તો એ છે કે આવી સંબંધી ગવાવળ એવા શોષાથી ચલાવવામાં આવે છે કે જેઓની એવી કંગાલ સ્થિતિ નથી કે પોતાની જરૂરી વસ્તુઓ સસ્તામાં સસ્તી જમાઓથી ખરીદી એકદ જે શીલોજ બચાવવા ની જરૂર જણાતી હોય. હિન્દી વેપારીઓ પ્રથમ તો બેશક હિન્દી એન્ડીજ જરૂરીઓને પુરી પાડે છે, પરંતુ તે સાથે તેઓ ગરીબ વર્ગના ગોરાઓ સાથે પણ વેપાર કરે છે કે જે વર્ગને આ મેંધવારીના વખતમાં પોતાના કુટુંબોનું જરૂરુપોષણ કરવું અતિ મુશ્કેલ થઈ પડે છે. એ વર્ગના હોશ દેખીતી રીતે એમ માને છે કે અરમાજ રહેણીના ધારણવાળા એક ગોરા વેપારીના કરતાં એજા નફાથી વેપાર કરી શકનારા એક વેપારી

પાસેથી પોતાની ખરીદી કરવાથી તેનાથી કંઈક અધિક વાચી શકે. જ્યારે આવીજ સ્થિતિ વરતે છે સારે મી. મેકગ્રેગર અને તેના સાથેજ ધીમે કહી અમલમાં મુકીને તે અમલ તેવા ઠરાવો કરવામાં પોતાની કીમતી વખત મુખાવવો એ કેવળ નિરુચરથક છે.

એશીયાટીક સવાલ વિષે સરકારની નીતી

ન્યાય ખાતાના પ્રધાનનો ખુલાસો

પેચેમ્બર ૨૩મથી રેટરનો તા. ૮ મીનો તાર જણાવે છે કે ન્યાય ખાતાના પ્રધાન એન. ડીવેટે સ્થાનિક સંસ્થા એના ઉચ્ચકારોની મોટી સંખ્યાને એશીયાટીક સવાલના સંબંધમાં મુલાકાત આપી હતી. પોતાના બાબજુ દરમીયાન ધણી ખરી આવતો જે પાલમિન્ટમાં ચર્ચાઈ ગઈ હતી તેની પુનરકિત કર્યા પ્રછી તેજે જણાવ્યું કે એ લખતું જોર વધતું જાય છે એ જોતાં એ બાબતમાં ખસલાં હેવા વિષે સરકાર એકે સમત થાય છે હતા તેઓને અમુક ચોક્કસ ધારણુ અનુસાર ચાલવાનું છે. નહિ કે બીકના આર્થા કામજુ થકી દેશ અથવા તો એવાં પગલાં હેવાં કે જેવું કંઈ પણ સ્પષ્ટ પરિણામ આવે નહિ. દાખલા તરીકે દક્ષિણ આફ્રિકામાં પેદા થએલા એક ગોરાને ફોજદારી કાપવાની રૂએ પણ દેશનિકાલ કરી શકાય નહિ. તેજ મુજબ આ દેશમાં પેદા થએલા હિન્દીઓને પણ હેએથી દેશનિકાલ નહિ કરી શકાય. મી. ડીવેટે કમમલકામ્યાલતાં જણાવ્યું જે ડિપ્ટીસ સરકારે આપણી વચ્ચે આવવા વિશેનું આ સંબંધુ નોનસેન્સ કેવળ દમદોલને માંહે પોલ સમાન છે. આ બાબતમાં ડિપ્ટીસ સરકાર ખીલકુલ વચ્ચે પડતીજ નથી. અલખત તે હિન્દી સંસ્થાનની રૂપીએ ખુદરતી રીતે આ સવાલને તપાસ્યા કરે છે અને કોષ પણ બીજા સરકાર કરી શકે તેમ તે પણ મીનલાવે બલામણાં કરી કરે છે. હિન્દી સરકાર એ એમા કરે છે અને પોતાની પ્રજાઓના લાભો સંચવવાને એક પ્રતિનિધિ તરીકે સર. વીલીયમ ડોબરટચને ચોકલવાની હિન્દી સરકારની આગળીનો અહીંની સરકારથી અસ્વિકાર કરી નજ શકાય. એવી એક વાજબી આગળીનો અસ્વિકાર કરવો એ ધણુજ આપરવાથી અનં દુઃખનાવટ જરૂર પગલુ ગણાય. આ દેશમાં હિન્દીઓ તરફ વાજબી વરતન ખતાવવાનું છે. એશીયાટીક લખના સંબંધમાં તેમજ વેપાર ઉપર અકુશ મુકવાના સવાલના સંબંધમાં સરકાર તેઓની સાથે એકમત છે પણ એ સવાલો વિશે કંઈ મગજથી અને ન્યાય અને હક તરફ લક્ષ રાખીને કામ હેવાનું છે. દાખલા તરીકે હિન્દીઓને બદલો આપી પોતાને દેશ મોકલી દેવામાં કેટલો ખરચ થશે એ જણવાનું છે. તે પછી બધા મુદ્દાઓ ઉપર કમીશને પોતાનો હેવાલ આપ્યા આદ એકલી સરકારનેજ નહિ પણ દેશને નિર્ણય કરવો પડશે અને જે હેતુ તરફ તેનું લક્ષ છે તે સાધવાને જરૂરી ખરચ કરવાને કચુલ થશે કે નહિ એ તેજે કહેવું પડશે. એ સવાલ આખા દક્ષિણ આફ્રિકાનો છે. હિન્દી સવાલથી તે પોતે કે સરકાર પણ ડરતી નથી. અહીંની સરકાર ડિપ્ટીસ સરકારના કહેવા પ્રમાણે વરતે છે એ હકીકતને પ્રધાને સખત રીતે વખોડી કાઢી હતી.

દક્ષિણ આફ્રિકા અને એશિયાટીક "ભય"

લંડનના 'રિટરિટ' નામના અઠવાટિક પત્રમાં એક ભણીતા એસ. એ. એ. દક્ષિણ આફ્રિકાનાં હિંદીઓનાં સવાલ ઉપર ઉપર પ્રમાણે મથાળા હેઠળ નીચે પ્રમાણેનો લેખ લખ્યો છે:—

ચોક્કસ દિવસ ઉપર લંડનનાં જાપાઓમાં દક્ષિણ આફ્રિકાથી આવેલાં રિટરિટ એકે તાર પ્રસિદ્ધ થયાં હતાં જેમાં ભણાવવામાં આવ્યું હતું કે દક્ષિણ આફ્રિકાનાં અંગ્રેજ વેપારીઓ અને એશિયાટીક સંવાદોમાં રહેલી સીમારા બીજાઓની મુશ્કેલી એક કનવેનશનમાં બ્રીટીશ સરકારની સમક્ષ સ્થિતિ રહ્યું કરવાને સર એમી બેલોને કનવેનશનની અગ્રેસર નીમનોમાં આવ્યાં હતાં.

કોલિવાલથી કુશરનો અમલ હતો તે વખતમાં બ્રીટીશ હિંદીઓ બ્રીટીશ સરકારનું ખ્યાન અમ રક્ષણ કેટલેક દિવસને બિગવતી હતો. અને તેઓની સ્થિતિ એ કે સારી તો મુશ્કેલી સહાય હતી સફતર અસહ્ય નહીં હતી. જ્યારે કોલિવાલ અમે અંગ્રેજ કો રિટરિટ બ્રીટીશ સરકારનાં મુશ્કેલી અમી કાર હિંદીઓની સ્થિતિ વધુથી ખરાબ સ્થિતિમાં ફરવાઇ અંધ: બ્રીટીશ હિંદી—કેમકે "એશિયાટીક" નો અર્થ તે એવો થાય છે—પશ્ચિમ આફ્રિકાની આપણી પોતાની સરકારોનાં પત્નીઓ પોતાનાં દેશમાં જે સ્થિતિ બોમ્બી કો છે તેની સાથે જરૂરપણું સરકારની સહાય તેવી સ્થિતિ પશુ દક્ષિણ આફ્રિકામાં બોમ્બેવાની સહાય અભિલાષા રાખતો નથી અને એકસ સેવી સ્થિતિ બિગવતી તો નથી. તે કદો પશુ પોલિસિન્ટમાં સહાય થઇ શકતો નથી. વ્યવહારી રીતે તે કદો સ્થાવર મોરકતની મોલકા ધરાવી શકતો નથી: અવેહોર રીતે તે કળવણી વાળી વધાઓમાં કદો બેવામાં બિગવતો નથી. પશુ તે માનેઓમાં અહિં તેલી મ્હાનો કુશન-દાર અને છે. મોટે ભાગે તે પોતાનાં જોડાની સાથે ધ્યાપર કરે છે, તે જોડા કે અમને મોટાલનાં બગીચાવાળાઓની સગવડને માટે દક્ષિણ આફ્રિકા લાંબવામાં આવ્યાં હતાં, તે મેટીનો; વરલુકાર પ્રમ્લ; તેમજ જરીક વર્તેનાં કેવ સોડોની સાથે પશુ વ્યયાર કરે છે; અને કેટલોકે અંધ જોડા એવી અંધત જરીઓ સ્થિતિમાં રહે છે કે એક કુશના ધીનનાં લાંબમાં એકાદે એ વેના જેટલા કરકે હોય તે પશુ તેઓને વધુથી મેમોર અખતે થઇ પડે છે. હિંદીઓની સરકારોનાં જોડા જરૂરરેકને ધીધ કેટલાક વેરકે ઉપર અધીક વિક્રમ સ્થિતિ થઇ પડી હતી અને અસાધારણ મુશ્કેલાળી એક હિંદી એવેલન ના. ગાંધીએ સલામતની ધીસચલ શોધ કરી અને પરિણામે સીકેડા હિંદીઓએ ગરે ઇન્સાફ અને અવેમને સહન કરવા કરતો બેલેનો કુ:ખો ઉઠાવ્યાં. હિંદુદારી પેશીની એકે પરિપક્વ બળી અને હિંદીઓએ અલેત વિનીત અને વાંચેથી ફરખોસ્તો સ્વિકારી લીધી—જેવી કે તેઓનાં જોડાની અમુકે માની સરુવાને (અને ધારીએ જાએ કે તે વેરસનાં કે કે એવી કેકે અંતિ મજબી સંખ્યા હતી) ધીમલ થવાની છુટે આપવી. તેઓનો અંગ્રેજ વિશ્વાસી; દક્ષિણ પ્રદેશને જે અપેહો દક્ષિણની બહાર પશુ જુસામગીરી કરાવવાને અંદગાર હતા તેવું જોધેલને અનુસરીને હુમે વધારે કુરે મંજ તે જોધને સંદર્ભે અંધરે સહવાનો ઉરલો-કરે છે. કુખે કરીને આ વિશ્વાસી કાણુ છે? મોટે ભાગે તેઓ હરીશાઇ કરનારા વેપારીઓ છે; તેઓ હિંદીઓ કરતાં વધારે

કુટી વાળી છે; અને તેઓને પોતાની આમટી ગારી હોવાને માન છે. તેઓમાંનો વેધા પોલેન્ડ અને મોન-બ્રીટીક પુરોપના અન્ય લાગેઓથી આવેલાં છે: બ્રીટીશ પ્રજાની ખરી લક્ષીથી કે ખરા લાગેઓ તેઓને એટલીક દરકાર છે કે જેથી દરકાર તેઓને મંજળ પ્રહની હાઈ છે. પરંતુ તેઓ ધુનીવન પોલિસિન્ટમાં મંજાધિકાર ધરાવે છે અને તેઓએ કેવ જોડોના અમુક વર્તેને તેઓ તરફ બેચેલા છે કે જે વર્તેને રંગીન પ્રજાઓ તરફ અને કેટલાક બ્રીટીશ વેપારીઓ તરફ નાપસંદગી છે અને પોતાનાં હરીશીની હાંજરીથી કુશન થવા છુટે છે. એ વિચિત્ર છે કે આ નાનકકા મંડળ પોતાનો કેક બ્રીટીશ સરકાર સમક્ષ રહ્યું કરવાને એક બ્રીટીશ પેલેસનો રાજદારીને કે અને હિંદીના સહનશાક તરફથી અસહાય અનાપત કરવામાં આવ્યાં છે તેને નીચે છે.

સર એમી બેલી કવા આધાર ઉપર પોતાની સંકીત મુલાકાતનું વીળ-પણું પુરવાર કરશે એ વધુજ નવવવા ભેગ થઈ પડશે.

આ મહરથો અને તેઓના અગ્રેસરને બ્રીટીશ સરકાર કું હશે? અમે માનીએ છીએ કે તેનો જવાબ કંઈક નીચે પ્રમાણેનો હોવો જોઈએ:—

"એશિયાટીક 'ભય' એટલે તમે કહેવા કું માગો છે, અને અમારી પાસે કરાવવા કું માગો છે! આ સહેનશાહતના જોડોના વધારે લાભ શુરી આગડીના મોન-કુરોપીવનોનો છે. અને કેક કરાડ ઉપર હિંદીઓને સાર જવાબદાર છીએ કે જેની વશદારી અને ટકોની બ્રીટીક સહેનશાહતને ચેલાવવાને મુખ્ય બરર છે. દક્ષિણ આફ્રિકામાં કેટલાક વેરકે, ઉપર 'સરખાં હો' નો કુમ પડી હતી. જેવા હો એમને આ ટોપુઓ કે જે સહેનશાહતનું મુખ્ય સ્થળ છે તેમાં નથી બોમ્બેલા અથવા નથી માંગતા તેવી હો અને છુટો તેને દક્ષિણ આફ્રિકામાં મંગો છે, એ તમે સમજ શકો છો? એટલીટનમાં કેક પશુ હિંદી, બ્રીટીક સહેન-શીકિતની કોઇ પશુ બીકે અતી અને વરેશી નંતીની રંખત પશુ જ્યાં કુધી તે અમારા કાવલા કહુનોને અનુસરીને માલે છે તેા કુધી અમારા પોતાનો જોડોની સાથે હરીશાઇમાં ઉતરી શકે છે. કેટલાક તેમાં ઉતરી પડે છે અને જે અનુચીત હોય તે છુટી નવ છે. અને એવ પ્રમાણે હુમેમાં હોવુજ જોધેલ: તમે દક્ષિણ આફ્રિકામાં એમ કહો છે કે એશિયાટીક તમારા કરતાં સસુ વેચી શકે છે કારકુકે તે પોતાના બીજાને કળવણી આપેતા નથી, વધુ વખતે પોતાની કુશનમાં કુવે છે, અને તમારા જેવા પરચવાળા ધરામાં રહેતા નથી. આ સંખળું 'અર' છે, પશુ તેમાં વાંકે તમારોજ છે અને ઉપાય પશુ તમારોજ હાથમાં છે. એ ઉપાય એ છે કે તમારુ મ્યુનિસીપલ અને બીજા કાવલાઓ એવા કરવા જોધેલ કે જેથી સ્વચ્છતા, કળવણી અને બીજા સંજ્ઞતીય ધોરણો એશિયાટીક, આફ્રિકન અને પુરોપીયનને માટે એક સરખાંક રહે. અમારી બાલકાથી પુરીપોતોના બારે બોલમાં હજી પશુ વધારા કરવાને—એ તમે સમજતો હશે કે મહિ એ તો જાણુ ખર્ણુ—અહિં આવવાલા કરતાં આ કરંજ ઉપાય તમે કેમ હેતા નથી? તમે સ્વરાજ બોલવો છો અને કોઇ પશુ રીતે તમારા જોડોની વચ્ચે પધવાને અમને હેલે પશુ કરાવે નથી. પશુ એ તમે અમને એવી પશુ આજળ જવા કહોશો અને અમારા હિંદી વતીઓની સ્થિતિને તમારા જોમાં છે તે કરતાં પશુ વધારે ખરાબ

કરવામાં આવે તે બાંધ હવે કાચી તથા સેવા હોને સંમત થયાં હોવા તે બંધાર તમને વિનવે પુર્વક પરતુ દેવાથી કહેવું વધી છે, "નેહી."

કરખમમાં એન્ડી-એશિયાટીક માર્કીંગ

સોનલામ ડીસ્ટ્રીક્ટ એસારીએશનનો એક મોટો કરખમમાં મેલાલ ડીસ્ટ્રીક્ટના અરખમાં મળી હતી જે ખખતે એક લેખી મેકેજર નીચે પ્રમાણેના ઠરાવ રજુ કરી હતો જેને એ આબરોડ ટેકા આપ્યા હતા અને તે સર્વાનુમતે પસાર થયાં હતાં—

"આ બંધાર મોટીમ પુરોપીયન રહેણાણ અને વ્યાપારના પ્રમણાઓમાં હિંદીઓના અને અનિષ્ટ રંગીન આમદી વાળા લોકોના મળીર ખખપેલાઓની સામે સખવ વધી, ઉઠાવે છે અને તે નખતિક વ્યવહારીક આર્થીક અને પ્રખાદીય કારણો એ કહતકર્તા છે. વળી તેનું પરિણામ ઘણે બાને આર્થીક દ્રષ્ટીએ પુરોપીયન મીલકતના માલીકાને આપતકારક અને ભખકર ભૂતીય અખવસ્થા કરનાર નીવેડ છે. તેથી આમે આખા પુનીયનમાં નીચે મુજબની સના મેળવવાને વરતમાંજ એક કાયદો ધાવાની જરૂરીયાત વિશે આનપુર્વક અરખ મુજબરીએ લીખે : (અ) ભવિષ્યમાં હિંદીઓ કે નોન-પુરોપીયનોને જમીન યા મકાન વેચવાની, પોત ઉપર આપવાની અથવા ભાડે આપવાની બધી કરવી, સિવાય કે એવા લલાઓમાં કે જે કેવળ તેઓવાજ વેપાર, ખેતી અને રહેણાણને માટે મુકર કરવામાં આખા હોય ; (બ) કોઇ પણ હિંદી કે નોન-પુરોપીયનને નવો વેપારી પરવાનો આપવાની અથવા માલુ પરવાનાને કા-સહર કરવાની બધી કરવી, સિવાય કે ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે ખાસ રૂખાએલા લતા, રહેણાણ કે 'ખાસી' માં આપવામાં આવે.

ઉપરોક્ત ઠરાવ રજુ કરનોરખ નીચેના બીજા ઠરાવ રજુ કર્યાં હતાં—

"ઉદ્યોગ અને વ્યાપારની દરેક કાખામાં હિંદી અને નોન-પુરોપીયન કરીકાને પ્રદોષી વળવાના હેલથી આખા પુનીયનને લાગુ પડે એવો એક કાયદો ધાવો કે જે સખળા કાવેલ કામદારોને માટે આજમાં આજ પમારનો દર જાલી કે વરણને બેડ રાખ્યા સિવાય પુરોપીયનના રહેણાણ ધારણને ઉદારપણે અનુસારતો રાખવાની દરખ પાડે. દરેક વેપાર કે ઉદ્યોગમાં આજમાં આજ પમારનો દર ડીસ્ટ્રીક્ટ વેલક મોરક તરફથી કાવવામાં આવવો જોઇએ કે જે એકાએક સખે પુરોપીયન માલીકા અને કામદારો અરખી સંખવામાં હોવા જોઇએ. એવો કાયદો તેઓને માટે રાખવામાં આવેલી ખાસ જખાઓ લોકોને કે બખરોમાં વેપાર રોજનાર કરનારો હિંદી તેલવ કે કલરક કુકાનદારોને લાગુ નહિ પડે, એટલી કલર કે મજુરુ કુકાનદારો ખાલ વરતઓ; કુખુ વિગેરે એવાજ વેચતા હશે, કે જે કહત રંગીન ભલી-ઓનીજ જરૂરીયાતો પુરી પાડી શકે અને કોઇ પણ પુરોપીયનોને સીધી યા અકાકતરી રીતે પણ વેચાણ કરવાની તેઓને બધી મળે."

એક મી. એ. લીલીયાના ટેકાથી આ ઠરાવને પણ અત્તા-બનેનો ઉસલખથી રજુ કર્યાં હતાં.

એસોસીએશનને પ્રમુખ મી. એ. મેલેજ, સ્કોનિક વાખ-તોમાં બંધાર પ્રખળી બેલકારી વિશે ખાન બેચુ અને હિંદી અને કલરક લોકોના ખખપેલાઓ કાચી મળીર સ્થિતિ વિશે એતેવણી આપી હતી. ઉપરોક્ત ઠરાવો રજુ કરનારે જણાવ્યું કે વેપાર અને ઉદ્યોગમાં હિંદી અને કલરક લોકોના ખખપેલાઓ ઉપર એક મુકાનો આખા પુનીયનને લાગુ પડે તેવો એક કાયદો ધાવવાને મેલાલે મજબુત કીલ-ચાલ કરવામાં પહેલ કરવી જોઇએ. પ્રદોષક હિંદીઓના મકાનોની અલત મહી સ્થિતિમાં સંબંધમાં બેલતાં તેણે જણાવ્યું કે પુરોપીયનોએ એક જ ધીલ કરનારુ ખામ બેચુ જોઇએ.

વોલકસરસ્ટના હિંદીઓ

મોટાકે મરકપુરી નો વોલકસરસ્ટનો ખખરખનો કણુવે છે કે વોલકસરસ્ટને ખાતિ મળેલી મુખાસીપલ કીલકમી વોલકસરસ્ટની મેલર (કાલે-સીલર કાલે) બોલ્યાં હતી કે— તેને ૧૨ વરસ થયાં વોલકસરસ્ટનો રેલોક હું અને લા હિંદીઓની વહિ મેં જે કુકાનદારો અને એક ફેરીયાથી રેક કુકાનદારો અને સાત ફેરીયાઓ સુધી ધાવેલી જોઇ છે. કાલ જે કલર અને મજબુમાં મળી ૭૦ એશીયાટીક કુકાનો છે જ્યારે ૪૭ જખેમની કુકાનો છે. ૧૨ વરસ પહેલાં જે જે કુકાનદારી બને, એક હિંદી ફેરીયા હતો તેની સાથે સરખામણી કરતાં આ સ્થિતિ છે. વોલકસરસ્ટ મોટાકે મરકપુરી મેલર છે અને મેલાલો હિંદીઓ કાલવાલમાં કીલક મેલર છે તેમાંજ જે એક સ્થળ છે. તેઓએ હવે જે કલરની જે મોટામાં મેલાલ મીલકતે મરીલી છે એમ તેઓની એક મિશાજ ઉખપરી રીત સાં પર છે—જેની ૧૨ કાલે છે. બી હકીકત વોલકસરસ્ટમાં એશીયાટીક કુ કરવાની ઉતિલા સખે છે તેનો કમકે વખાલ આપ કલરો. આ હિંદીને મેલાલે કમીકલમ આશીકરની બંધુની બંધાર મુસાડી દેવામાં આવે છે. સ્કોનિકની મોટી મોરગે કીલકો બધા હિંદીઓને થી રીતે કુસંધવાનો આવતી હતી તેની સિવાય કરવાને જોહાનીબખેમની પુષી વોલીસ ખાતિને એક માણસને છેક સ્કોનિકને મોટાકે મરકપુરી મેલાલે જેની પાછળ તે પડ્યો હતો તે માણસને તે પકડી કાઢી હતી અને બીજા હિંદીઓને જે પ્રમાણે મુકાનવાને મોટ તેમ કડ ધયો હતો." મેલરે જણાવ્યું કે હિંદીઓ લોખાટ લાંબીલીલીલી કાયદોની રૂએ વોલકસરસ્ટમાં એક ખાલ કુકાનેતિ-મુષીને કલરક મેળવવાને ખખલે ફરે છે. ઉલ્લા ખાર વરસે ફેરીયાને ખાસની કુકાને કરતી. પુષી કલરુ વેચતા હોવાથી પુરોપીયન કુકાનદારોની મોટી સંખાને ખેલતો વેપાર બધે ફેરી દેવા પડ્યા છે." "મરકપુરી" માં ખખરખનો કહી છે કે જવલી હકીકતમાં હું બંધવા ઉપરથી કરીશ કે વોલકસરસ્ટમાં પુરોપીયન વેપાર કીલકે ફેરી સંધામાં હિંદીઓ એટલા બધા કલે બન્યા છે કે અરેકે રેકપેરની સામેની એક મુષીનાં મેકાનમાં માલીકાને તેઓએ કુષે માર્યા અને પીળ એ ખીલકત ખરીલોને હિંદી કુકાને વ. જો. જે કુકાનની બાલુની જમીનો હિંદી ઉકારાઓથી મરીલી કીલકો આવે છે. હું વોલકે ટીકાની બંધાર રહે છે ખરી."

ટ્રાંસવાલના હિંદીઓનું ડેપ્યુટેશન

ટ્રાંસવાલ ખીટીયા ઇન્ડિઅન એસોસિએશનના સભ્યોનું અનેલું ટ્રાંસવાલના હિંદીઓનું એક ડેપ્યુટેશન અક્ટોબર તા. ૨૭મીએ સરકાર સમક્ષ હિંદી કોમની વરતમાન અસતોષકારક સ્થિતિ રચુ કરવાને વડા પ્રધાનની મુલાકાતે પ્રીટોરીયા ગયું હતું.

ડેપ્યુટેશને પેતાની યાદોમાં શુભકાળના કાપદાઓ, ૧૯૧૪ ની સમાધાની, શહેનશાહતમાં હિંદને સુધરેલો દરબે મળવાથી વધેલી આશાઓ, સીલેક્ટ કમીટીનું આવેલું નિરાશાજનક પરિણામ, મી. ગાંધીના મી. ગોરજી ઉપરનો પત્ર અને જમીન ધરાવવા સંબંધી મુશીબતો, એ સંઘળી બાબતોમાં ધ્યાન ખેંચવા બાદ નીચે પ્રમાણે જણાવ્યું હતું —

નવો કાપદા સમોનો અમારો વધો અમે ના. ગવરનર જનરલ અને એથી ઉતરતા અધિકારીઓ સમક્ષ રચુ કર્યો તે વખતે અમને એમ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે જો અમે એ બીલને જે સ્થિતિમાં તે હતું તેજ સ્થિતિમાં સ્વિકારણું નહિ તો સૌનાની ખાણોના વિસ્તારમાં આવેલા વેપારીઓ તેમજ હયાત કંપનીઓની સ્થિતિને ગંભીર જોખમ પહોંચાડ શું. અમને એવું સમજાવવામાં આવ્યું હતું કે જે મીલકતો ૧લી મે ૧૯૧૬ની પહેલા મેળવ્યાં હશે તે સહીસલામત રહેશે. પરંતુ, સાહેબ, સ્થિતિ તો એથી કિલટીજ થઈ છે.

૧૯૦૭ના ૨૭મા કાપદાની રૂયે આલેલા મુકદમામાં અપીલેટ કોર્ટે આપેલા વિરુદ્ધ ચુકાદાથી છુટી છુટી મ્યુનીસીપાલિટીઓને અસારથીજ વધુ અગલાં હેવાને નવું નેર અને આધાર મળી ચુક્યાં છે. શેડીજ મુદત ઉપર એક મોસ્તબતે એક હિંદી કંપનીના નામ ઉપર કરતા એક યુરોપીયનને અટકામત કરવાની ફૂગરસકોરપની મ્યુનીસીપાલિટીએ સુપ્રીમ કોર્ટને કરેલી અરજી સફળ થઈ હતી. જો કે એ મીલકત ટ્રાંસફર થયાને પછી વેચાતું વીતી ગયો હતો, અને હવે દાદુ લીમીટેડના નામ ઉપર ચએલી એક મીલકતના ટ્રાંસફરને એવા અધારે જોડું કરાવવાની અરજી થઈ છે કે એ કંપની જે કેવળ એશીયાટીકાની જ બનેલી છે તેણે એ મીલકત ગેરકાયદેસર અને ૧૮૮૫ના ૩જ કાપદાની વિરુદ્ધ જમને મેળવેલી છે. આ અરજીને જો મ્યુનીસનના વિદ્વાન જડને મંજૂર રાખશે તો આ પ્રાંતની આખી હિંદી કોમનો કલમનાં એકજ અટકાથી સંપુર્ણ નાશ થઈ જશે.

નવો કાપદો જાહેર થયા પછી આ પ્રાંતના જુદા જુદા જાગોની મ્યુનીસીપલ કાઉન્સિલોએ પણ હિંદીઓની સામે નવી લાડત આરબી છે. હમણાંમાંજ ફૂગરસકોરપની મ્યુનીસીપાલિટીએ અમુક હિંદી મોસરના પરવાનાઓને આપવાની ગયા વરસમાં એક્સપ્રેટ તરફથી તેઓને દરબ પાડવામાં આવી હોવા છતાં તેને રીન્યુ કરી આપવાની પાછી ના પાડી છે. મોએસ્ટરમની મ્યુનીસીપલ કાઉન્સિલે સાબા વખતની સ્થમાએલી ૩૩નેક પેટીઓના પરવાનાઓ રીન્યુ કરી આપવાની એક અવાજે ના પાડી દીધી છે.

જો આમાંથી અમારું ટુરતજ રક્ષણ કરવામાં નહિ આવે તો, સાહેબ, અમને ભય છે કે આખી હિંદી વસ્તી આ ટાંકણે પગમાલ થવાની અને વિનાશ પામવાની અણી ઉપર આવી પુગી છે.

૧૯૧૬ના એશીયાટીક સેન્સ એન્ડ ટ્રેડિંગ એક્ટ નં. ૩૭

ઉપર આમની ગણામાં અર્થ ચાલતી હતી તે દરમીયાન કામ ચલાઈ વડા પ્રધાન મી. માલને સલામના એન્ડીએશીયલ ટીમને એવું વચન આપ્યું હતું કે આખા મ્યુનીસનના હિંદી સવાલની તપાસ ચલાવવાને એક કમીશન નીમવામાં આવશે. પાર્લામેન્ટની ખાસ બેઠક વખતના આખા બાવણે ઉપરથી અને સાહી અને હિંદી સરકારોએ, મુચવાએલા કમીશન ઉપર બેસવાને, તપાસ રાખવાને અથવા જુમાની આપવાને એક સરકારી અને એક ખીન સરકારી પ્રતિનિધિની નીમણૂક વિષે કરેલી જાહેરાત ઉપરથી અમે એવી આશા બાંધવાને દોરવાયા હતા કે આખા હિંદી સવાલની એક વાર ઉવટ માટે સંપુર્ણ તપાસ થશે અને ઉવટનું સમવાન થઈ જશે. પરંતુ મુચવાએલું કમીશન માત્ર વેપારનો સવાલજ તપાસશે અને એ કમીશન ઉપર હિંદનાં સરકારી પ્રતિનિધિ નહિ બેસી શકે એ જાણી અમે મજાજ નિરાશ થયા છીએ. આની સામે અમે મજાજ વિનય પુર્વક પરંતુ દલાથી અમારો અખત વધો દર્શાવવા ઇચ્છીએ છીએ.

અમે ઇચ્છીએ છીએ કે કમીશનના કાર્યક્રમમાં આખો હિંદી સવાલ ઉમેરવામાં આવે કે જેથી જે સવાલનું ઉવટનું સમાધાન લાગી શકાય અને જેથી આ દેશમાં અમે અને અમારી ઓલાદ જાતીય માન અને આબરૂથી રહી શકીએ.

૧૯૧૩ના ૨૨મા કાપદાએ વ્યવહાર રીતે મ્યુનીસનમાં છુટથી હિંદી આભાત થતી બંધ કરેલી હોવાથી અને હિંદી કોમે એ બંધ બારણાની નીતીને મોધમપણે સ્વિકારી લીધી હોવાથી હવે જેઓ મ્યુનીસનમાંજ જન્મેલા છે અને હમેશને માટે સ્થાયી થએલા છે તેઓ એવી ઉમ્મી આશાઓ રાખે છે કે આ ઉપખંડના વ્યવહારીક તત્ત્વમાં તેઓ સમાનતાઈ અને માનનું અને જેના જેવી ફુનીયામાં કહી બેવામાં પહું નથી આવી તેવી મહાન શહેનશાહતના વત્નીઓ તરીકેનું સ્થાન ભોગવી શકશેજ.

ઉવટમાં શાહી પરિપદ અને સુલેહની પરિપદમાં હિંદે જે નવો દરબે મેળવેલો છે એ જોતાં અને સમુદ્ધ સખમાં હિંદી શહેનશાહત એક દિવસ સ્વતંત્ર રીતે પ્રતિનિધિત્વ ભોજવતુ થશે એવો સંભવ હોવાથી અમે વિનંતિ કરવાની હિંમત ધરીએ છીએ કે મ્યુનીસનમાં વસવાટ કરતી હિંદી વસ્તીના દરબ સબંધી સરકારે પાતાની નીતી જાહેર કરવી જાણીએ. એક દિવસ એવો આવવાની અમે આતુરતાથી આશા રાખીએ છીએ કે જે દિવસે આ દેશમાં અમને સંપુર્ણ નાગરીકત્વના હકો પ્રાપ્ત થશે—જે ઉવટે તો માત્ર મતુખત્વના સામાન્ય હકો—સમસ્ત માનવ જાંતો વારસોજ છે.

જનરલ સમસનો જવાબ

પ્રધાને જવાબ આપતાં જણાવ્યું કે જો તે મ્યુનીસનમાં સંઘળાની સાથે ન્યાયથી અને વાજબીપણે વરતવા મુશ્કે છે. હિંદી કોમે એ પણ સમજવું જોઈએ છે કે હિંદી કોમને આશળ વધતી અટકાવવાને ધણીજ સખત અને મજબુત ટેકા સાથેની ઠીલચાલ ચાલી રહી છે. શુભકાળની બાબતોને ફરીથી એકઠી કરવી અને મુચવાપણા કમીશનના કાર્યક્રમમાં ઉમેરવી એ કોમના લાભમાં સલાહકારક નથી. વેપારની જ બાબતમાં જો ઉવટને માટે સંપુર્ણ તપાસ થઈ જશે તો વધારે ઠીક થશે. હિંદીઓ સ્થાવર મીલકતો મેળવવાને ઇન્ટેન્ડ નથી તેથી, એ બાબતને પણ ઊંડી રૂવી જોઈએ. વળી તેણે જણાવ્યું કે સર બેનજમીન રાખરસન હિંદી

કામને મદદ કરવાને અને તેના સામે સંભાળવાને આવનાર છે, અને તેથી હિંદીઓએ સર બેનબીનને પ્રેમજી કમીશનને બનતી સહાયતા આપવી એ હિંદીઓના લાભનું જ ચરણ છેવટે તેણે જણાવ્યું કે પોતે હિંદી સરકાર તેમજ યુનીયન માં વસેલાઓની સાથે મીત્રભાવથી રહેવા ઇચ્છે છે. પોતાની સરકાર નીચે બધાને ન્યાય આપવાને પોતે પ્રત્યેક્ષ છે. બીજા એક ડેપ્યુટી કમીશનને મળવાની ઘણીજ ઉતાવળ હોવાથી આ ડેપ્યુટી કમીશનને જેટલો વખત પોતે આપવા ઇચ્છતા હતા તેટલો નહિ આથી શક્યા માટે પોતે દિલ્હીની દર્શાવી અને જણાવ્યું કે જે હકીકતો છે તે પોતે જુલમ નહિ. કમીશન આપણને કદાચ એક વરસમાં પાછી ખીણ ચળવળ ઉભી થાય ત્યાં સુધી નિરાંત આપશે. પછી શું થય શકે છે એ આપણે તે વખતે જોશું.

એશીયાટીકોને દેશનિકાલ

તેમ કરવાની શી કંપની હિમાયત

લેખક પાર્ટીના અમલદારી વિભાગના ઉમેદવાર મી. કમ્પ્લે ચેલા વખત ઉપર મગેલી હકીકતની મીટીંગમાં એશીયાટીક સવાલ ઉપર બાબત કરતાં જણાવ્યું હતું કે હિંદીઓને ઇલાહીદ કરવાની અને અન્યક ક્ષતિઓમાં તેઓને જમીનો મેળવવા દેવા વિગેરેની વાતો કમ્પ્લે કામની નથી. કેમ કે એવું બંધનો તો ધીમે ધીમે વધતી જતી એશીયાટીક વક્તીથી ચેલા વરસોમાંજ તુટી શ્યા વગર નહિ રહે. તેણે કહ્યું કે એ બાબતમાં તેનો પોતાનો મત તો એવો હતો કે યુનીયન પાલમિન્ટે ૧૮૯૫ માં જ્યારે ઇન્ડિયન ઇમ્પ્રોવિસન લો એમેન્ડમેન્ટ યલ પસાર થયું ત્યારે નાટાલની સરકારે અને નાટાલની પાલમિન્ટે આપેલા વચનને માન આપવું જોઈએ. એ વચન મરદુમ મી. હેરી એક્સપ્ત જે એ વખતે એટરની-બનરલ હતા તેણે આપું હતું. તેણે માલ્ડેમેન્ટમાં કહ્યું હતું કે: "એક આ બીજાના અંદર જે સિદ્ધાંત સમાવેલો છે જે મેં નીચે જણાવેલો છે; તેની સાથે સરખાવતા આ ન્હાની બાબતે મહુજ બોલી અગલની છે. બવિષ્યમાં જે હિંદીઓ અહિં આવશે તેઓની પાસે હિંદમાં એવી મતવખના કરારનામાં ઉપર-કહી કરાવવામાં આરશે કે તેઓ અહિં મીરમીટમાં રહી શકશે અને જો તેમ રહેવાને તેઓ નહિ ઇચ્છે તો તેઓને પાછા હિંદ મોકલી દેવામાં આવશે. હું ધારું છું કે આ ગુપ્ત વરસની શરૂઆતમાં જે મહસ્તોએ કમીશન ઉભું કર્યું હતું તેઓની અને હિંદી સરકારની વચ્ચે થયેલી કથુલાતને અનુસરવું છે. અને જો એ લોકોને (હિંદીઓને) કામ કરવાને જ, અને આ તેઓનું ધર નથી પણ તેઓની મીરમીટ પુરી થયે તેઓને પાછા હિંદ આલ્યા જવાનું છે- એવી સમજુતીથી અહિં આવવાનું ઉત્તેજન આપવામાં આવશે, તો આ મુલકની કમ્પ્લે સામાન્ય રીતે પાર પેડેલી મણારો તે એ કે હિંદીઓને અહિં મજુરો તરીકે આવકાર આપવામાં આવશે પણ રહીશે અને હરીફી તરીકે આવકાર નહિ આપવામાં આવે." મી. કમ્પ્લે આગળ આલતાં જણાવ્યું કે મોર લક્ષ્મ બાદ ડ્રાંચવાલમાં ચીનાઓને કમલ કરવા સામે સખત વિરોધ ઉઠાવનાર તરીકે અને તેઓને દક્ષિણ

આફ્રિકામાંથી દેશનિકાલ કરવામાં મદદ કરનાર તરીકે તેને પરિણામ વિષે કમ્પ્લે બલ ઉભર નહિ ડ્રાંચવાલમાં એમ કહેવામાં આવતું હતું કે ચીનાઓને કાઢી મુકવાથી પ્રાણના ઉદ્યોગ બંધ થઈ જશે. અને તેથી વિનાશ અને નાશારી થશે. પરંતુ એ બલ કર બનાવોમાંના એક પણ બ-યો નથી. તલક તેઓને કાઢી મુકવા પછી ચીનાની ઉપજમાં કુદકને કુદકે વધારો થશે છે. આ ટીલાઈની મીટીંગ આપણથી આલુ સખી શકારો નહિ, સિવાય કે આ સુદર પ્રીતને આપણે નાશ કરવા તકમ્પાર હોઈએ અને આપણા બાળકોને બવિષ્યમાં સખળું વેચી દઈ સુદેશ છોડી પરદેશ બનન કરાવવા ઇચ્છતા હોઈએ. સવાલ એવો એવ છે કે યા તો જે એશીયાટીકા હાલ નાટાલમાં છે તેઓની સખળી માલ મીલકત લઈ સહ તેઓને દેશનિકાલ કરી દેવા અથવા તો યોજામક યોજા જે સહકારી અંદર આપણે પોતાનેજ આપણા સવળા લાભો એશીયાટીકને વેચી દઈ ફરીયાપાર આલ્યા જવું પડે એ સ્થિતિ સ્વિકારી લેવી. કમ્પ્લેમાં કહીએ તો એજ સ્થિતિ છે. છેવટમાં મી. કમ્પ્લે જણાવ્યું કે તે પોતે તો આખી એશીયાટીક કામને ન્યાય અને વળા દિદર સરતોએ પણ આ પ્રાંતમાંથી કાઢવા તરફ અંદરનીજ પોતાનાથી બનતો પ્રયાસ કરવો આલુ રાખશે.

તુરકીનો સવાલ

ડ્રાંચવાલનું મુસલમાનોની મીટીંગ

(મગેશુ)

આજકાલ ઇસ્લામીક પ્રબલમાં ખીલાફતનો સવાલ વણાજ અગલનો થઈ પડ્યો છે. યુરોપના મીન રાજ્યો ટરકીસ સલતનેતને યુરોપમાંથી નાશુદ કરવાના વિચારોમાં ગુલા એલો છે. તુરકી સલતનેતને તેની અસલ સ્થિતિમાંથી કાઢી એક ખડ્યા રાજ્ય તરીકે પરાઈ કુચરી નીચે નખવા મથી રલા છે, અને જો તેમ થાય તો પછી ઇસ્લામીક ખીલાફતનું નામ નિશાન સુદા રહેવા પામશે નહિ. આ સર્વ સંજોગો ધ્યાનમાં લઈ "યુનીયન જેક" ના આશરા હેઠળની તેમજ દુનીયાના બીજા ક્રાગોમાં વસ્તી ઇસ્લામી પ્રબલ્યે પોકાર ઉઠાવી પોતાના વાંધાઓ અને માગણીઓ નામદાર શ્રીટીશ સરકાર કે જે તુરકીનાં જુના અને વહાદાર મીત્ર હોવાનો દાવો કરે છે તેની સમક્ષ રલુ કર્યો છે અને જો કે તેથી યુરોપના રાજ્યદારીઓના ઉતાવળીયા પગલાં અંધક ધીમા પેડેલા છે પરંતુ પરિણામ શુ આવશે તે જોવાનું છે. આવા આલુ સંજોગોને ધ્યાનમાં લઈ તા. ૩૧-૧૦-૧૯ ના દીને પ્રીટીરીયા ખાતે મોહમેડન કેમિસના આશરા હેઠળ એક માસ મીટીંગ લસવામાં આવી હતી. જેમાં પ્રીટીરીયાના સર્વ મુસલમાન બાઈઓ ઉપરાંત બહારના ડેલીગેટોએ હાજરી આપી હતી તેમજ જ્ઞાનીયબરની કમીટીએ ઇસ્લામીક સોસાયટી તથા શ્રીટીશ મુસ્લીમ લીગના સેક્રટરી મી. ઇ. એસ. કુવાડીયા પણ હાજર હતાં.

સરઆતમાં પ્રીટીરીયા મોહમેડન કેમિસના સેક્રટરી મી. તુર મહમદ બયુબે કુલા મળવાનો હેતુ કહી સંબળાવ્યો અને હાજર થયે તેની મહસ્તોને આભાર દર્શાવ્યો હતો. જે બાદ મોલવી અકરમુદ્દીન સાહેબે મીટીંગનું કામ શરૂ

કચ્છના સરકારી કલેક્ટરની આજે દુર પ્રાંતી હાલે જે વાચકે
હાલ રહેલા સરવ મહાશયે હિંદી આ કામીનના પેઠાએ
માટે દુરાઈ આવેલ શ્રીમ હવ.

શ્રી. નર મહાશય આમુખની દરખાસ્ત આવે શ્રી. હાલ
મહાશય હાલ હુસબા રેક્રમી શ્રી. આમુખ કરીમ તમપણે
મુમુખપદ કીકું હવ.

જે વાદ વાહરગામથી આવેલા તારો તથા કામલે પ્રાંતી
સંભાવવામાં જાણતા હતા જે યુરોપીયન સંભાવના આપણને
આને લેવાપણે શરમવાલામ પ્રમાણે આવે કમલ રીને વાહ
સામે ઉપવચવારુ હતા.

શ્રી મળી

પ્રમુખપદ

શ્રી. હરશાઈક આને પ્રાંતી સંભાવના હવ જેમાં પ્રજાવવામાં
આવેલું હવે છે ન.

મારા મુસલમાન ભીરાદરો આજની કાંચમાલ મહોમદન
કેશિમની સાથે મીટીંગમાં મહાશય તરીકે મને સુદી કાલી
તમેજી જે વાહ શ્રીમ મુન આપું છે તે માટે તમારો
અરા કીકમી આજાર માલું હું. જાણતા હુમાના પ્રાક
કિરમે આને તુબી પુદાના સાક મહાનમાં આપણે આપણી
ધર્મની મહાન કરવ આદા કરવા માટે જોગા મળ્યા કીએ.
આપણે આ દેશમાં આપણા કમનશીને દુનીયાની કેટલીક
વાળતોમાં દુ:ખી છીએ જેથી કેટલીક મહાનની વાળતોમાં
આપણે પુરતું આન આપી શકતા નથી, પણ આને આપણે
આપણી પવિત્ર ધાર્મિક કરવ આદા કરવાને અહિ બેળા થયા
છીએ. હમણાં યુરોપના રાજમહારીએને પુરુષી મહાનવાહતના
ભાગલા પાડી ઇસલામના પવિત્ર મુદકાને કબજે ખીને
ઇસ્લામીને સોંપી દેવા તમા આલાહતને અંત આણવા
વિચાર જાહેર કર્યો છે તે વચ્ચે સાગ કમા મુસલમાન
ખીરાદરુ કીક દુ:ખી થવું તુકિ હોલ? આપણે દુનીયામાં
નરે તેવી દુ:ખે હોય તે મહાશય આતીથી ઉત્સામની કરવ
મમજી મહાન કરીએ કીએ પણ જ્યારે આપણી મવિત્ર ધર્મની
સામુખી દુ:ખાતી હોય આરે આપણે આપણું કીક દુ:ખ
જુમી જીવ તે સામે થવું જોઇએ. મીલાહત ન હોલ તે
પ્રાંતી ઉત્સામી મમીને અંત આવેલા અણમ આને જ્યારે
કમીને અંત આવ્યો આરે પ્રાંતી આપણે આટે આ દુનીયામાં
કોલક રહેલું તથી. કેટલાક કારણથી કમણ યુરુષી કહેવ
આકાતે મીચ રાજ્યો આને આધારિમાં ઉતરવું પકું હવ મણ
તે આકાતની માવાસારી તેમજ ખીટીક. રાજ્યવા તાખાના
મુસલમાનોએ ખુનમાર આકા હરમીમાન ખીટીક રાજ્યને
તકિ હારેલા મેદલા વફાકાર રહી અણમ તથા મહાશયી જે
મહાશયી છે જે ના: ખીટીક કરકારે હુલકું તકિ જોઇએ.
ખુનમાર આકા આકાતી હાલી તે દરમીયાન આને તે મધી
મણ કીસીનક વીલચત તથા વમ પ્રમાણ હોમક જ્યારે
મણ હવું કે આ ખુનમાર આકા નાખને આતર અને
તવળાકોલ: રહાય કરવા માટે લખવામાં આવે છે. અને
કરેકના માલ સમરાણ એવી સહેલની ચરનો કરવામાં આવશે.
પરંતુ તેને કાલે આને મો યુરુષી મહાનવાહતના ભાગલા
પાડી યુરુષી મહાનવાહતને હાખી દેવાતું જાણવાવામાં આવે
જે તે પુષ્ટી તેમના મવનોની કીમત હું રહી!

મુસલમાન વેશજ ખીટીક કીકે કમણે વસતાં મુસલમાન
ખાખાએ આ ખાખતમાં જે મીટીંગે કાલી જે તેને હું
મહાશયથી રોલ આપું હું અને જાણા છે કે કમણે કરવે

કારી આવે જાવવા કરી. તમી મહાનવાહત આને કમણ
કમણે છે પણ મહાશયી ધરમ કમ કમણે નથી. તેને
પુદાને મહાશય જોરાવર જાણેલ છે. માટે દુનીયામાં વચ્ચ
આપણા કીકે મુસલમાન વાખાને ખરા અંત:કરમથી પુદાની
પવિત્ર દરખાસ્તને બંધની કરમે લે અને જાણા છે કે
ઇસ્લામી મર્યે તથા હરશાઈક રાજ્ય ઉપર આને જે સામત
જાણી મહેલી છે તે કું મહાશયી યુરુષી. કવે માટેજ
પુરુષી કું એક વાર તમારો અહેવાલ માલું હું અને
કચારી મુસલમાન મુસલમાન આપનારા: કાલે પ્રમાણ કરવા
વિતરું હું.

કચારો

એ પુષ્ટી મી મુસલમાન સાથેજ મહાશયે યુરોપીયન રાજ્યો
ના આપણુક હોર અને ટરકી સલતનતને યુરોપમાંથી કીપેડી
નાખનારા તેમના વિચારો વિશે અસરકારક અહેવાલો વિવેચન
કરી નીચેનો કચાર રજુ કર્યો હતો:

૧. "કાંચવુક્ મેલેમોન કેશિમની આ માસ મીટીંગ
રકીલ સલતનતમાંથી કા-સુદાનનીનેપુચ તેમજ પેચેસ્ટાનને
અચળ ભાગલા પાડી યુરોપમાંથી યુરુષી રાજ્યને નાણુક
કરવાના યુરોપના રાજ્યાધિકારીઓના વિચારો તરફ નાખ
સુકમી જાહેર કરે છે અને તા. ૧૯ મી મારચ ૧૯૧૬ ના
મુસલમાન મેળે મુસલમાનોની મીટીંગે કરેલા કચારને તેમજ
આલે ઇન્ડિયા મેલેમ લીમના કચારોને ટેકા આપે છે."

ઉપલા કચારને શ્રી. મહાશય હાલ હુસબે ટેકા આપ્યો
હવે અને શ્રી. હરશાઈક આને અનુમોદન આપતાં તે
સર્વાનુમતે પસાર થયો હતો.

તે પુષ્ટી મહાશય મી. હાલ કાલે મહાશયના તેમજ મી.
આગાહીયાના મરણને માટે શોક દર્શાવનારા અને મરદુમીના
કુદરત મુત્યે કિલમોજી દર્શાવનારા કચારો કયા હતા અને
કેલેલો કચાર ઉપલા પસાર થયેલા કચારોને ઘટને રમણે
મોકલવાની પ્રમુખને સત્તા આપનારો કયા વાદ પ્રમુખને
આજાર માની મીટીંગે બરખાસ્ત થઈ હતી.

એક કામલેનો કેસ

અનુ શાયખ નામના સાલિમ કોલક જમનાના એક કિંદી
કાલે પોલે તા. ૩૧ મી મે ના દિને ડરખતની કોરપોરેકતની
કામલે મુસાફરી કરતા હતા તે વખતે અમુકીએ અને
ખીટીયા રોડ ના ખુણા ઉપર પાઉન ૨૦૦ની અમુકી કહે-
તાલી તુકલાતીનો ડરખતના મેચર અને કાલિન કાઉન્સીલરો
આને હાલો માંડ્યો હતો. એ કેલમાં ડરખતના વીક મેજકટો
મી. ખી-જે આ આકાતીમાં સુમલે આપ્યો હતો. કચિ
ખાલે કલુ કે કમના કન્કટરે તેની ઉપર મેલેમકેસર
હુલલો કરેલો હવણથી તેની આંખ અને રહેલા ઉપર જમણ
ક્રમ હતાં અને એ ઉપરતે તેની મકકરી અને તીંકા મણ
હતી અને તેથી તેની આખરને તુકલાલ પહોંચું હતું.

મલિવાલીએને કામ કન્કટરે આખરેની કમલું નામલક
કર્યું અને જાણાકું કે કામ મણ કન્કટરેને કોરપોરેકતના
નેકર તરીકે પોતાની કરવ જાણવતાં જાણકાર કરવાની
જાના નથી.

શ્રી. વી-જી કામ ઉપર મનેલા કહેવાતા કુમાલાના તેમજ
ખીલ હાવાના અખતમાં ખરમ આલે સુમલે કોરપોરેકતના
કાલમાં આખી હતો.

મહિલાના અમદુલ યાદી સાહેબ અને મી. માધી વચ્ચેની મુલાકાત

મી. માધીએ નવિનો લેખ દિવસ પરતમાનવત્રમાં
લેખ્યો છે:—

હું દેહલાઈ વૃષ્ટિ મહેલાઈ કુખનજીના મહિલાના અમદુલ
મારી સાહેબને ત્યાં મહેસાનગરીનું જ્ઞાન જોવાની રજૂઆત હતી.
હિંદુસ્તાનના આ જાગૃતી મુસલમાનો શિવાય આપણે આ
મહાન કાલા મુસલમે વિષે વેક્ર જ નથીએ છીએ, હિંદુસ્તાનના
પ્રખ્યાત અને શ્રેષ્ઠોમાં એનો સાહેબ હતું મદ જોડવે છે.
અને આખું હિંદુસ્તાનમાં એમના હજારો સાગરીદ છે.
એમના નિરાશાન અને સત્યપુર્ણ સ્વભાવથી એમના સતરંગો
પણ જ્યારે તેમને જોવાવા લાગે છે ત્યારે તેમના મિત્ર
યથ જાય છે. એક બીજાને કામના ઘણા કામી સવાલોની
અને અર્થ કરી તે દરમ્યાન એ એમને કહ્યું: "એટલે
દરજાએ હું હિંદુઓનો મત જાણું છું એટલે દરજાએ મને
ખાતરી છે કે તુમ્હારી કુશલ મામલામાં મુસલમાનો આપ
મેળવવાને જે પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે તે પ્રયત્નમાં હિંદુઓ
પુરેપુરી મદદ કરશે. એ સલાહ અપને છે કેમકે તેમાં
યુરોપમાં કિલ્લ મલા એટલા બધા સંસ્વામ છે કે મિત્રરજાઓ
નીતિભાષામાં તપણા પ્રતી જમ કહાય તેનો કામી કેવળ
આપણેએ જ ન કરે." તેમણે મને જાણિ અને હતાપુર્ણક
પણ જરાયે આશ્ચર્ય વિના કહ્યું: "જો આમે તમને
હિંદુઓને મદદ ન કરીએ જાને ત્યાજ તે આપણે તો હું
વે આરા દીત જાણીએ તાર તમારી મદદ વિપ્રર કહું ને
ધરાવી કહું એટલું જ નહિ, પણ તે કમુ પણ તે કહું
હું લેખ્યો: "આપ એમ તો કાલુજર પણ ન જ માનો કે
હું જે એમનો તે મદદો શેવાના ધરાવથી હવે તમારા
મતમાં એમણેનો સલાહ જે અસાહે રમી રહેવો છે તેનો
આપણે સમલોષ વિષર વિચાર કરીએ વિચાર કરી કહીએ.
હિંદુ સમલચંચલ મદદો મરી મિત્રવા ન માટે જાને આપણે
નિષ્પક્ષપાતપણે તમા ત કરી કહીએ ત્યાં સુધી તે સલાહના
હકુમની આપણે રાહ લીધી રહીએ છીએ." આ વાક્ય છે
પર કહેવું કે પરત યાદી સાહેબ વચ્ચેમાં જે લેખી લેખ્યા
મને માફ કરશે. હું જાણું છું કે, વધુ જુમને આપણી
દાંડને મદદ કરવાનું નથી કહેતા પણ મદદ કરવા હવે
છે; કેમકે, અમારો કુવાલ આપી છે, અને આપણે બધા
એક જ ભુમીના સંતાન છીએ. પણ અમારે તમારી તરફ
પણ ફરજ બજવવી રહેવી છે. એ કલામ હમેશા લીધા
જ કરે, અને કઈ કમુ કે નહિ. તો તેનો નાલ વાલ
કરવાબની અર્થ. નિમકદલાતી તો છેજ. અમારા ધરમની
માનદાવી જુમને એમ શીખવે છે કે અમારે અમારા મહેલી
પ્રત્યે બદલ ઇન્સાફ કરવો જોઈએ. અહીં અમારે તમારી
માહેલી કાંઈક પણ આકરી શેવાવો પ્રમુ છે. હિંદુઓ તેમવા
પ્રત્યેની આમારી પરતલુકથી આમારા દીન વિષે વિચાર લાંબરી
અને એમ જ હોય તેથી હું કહું છું કે, એ ભામે તમારી
માહેલી કાંઈકે તો અમારે તમને ક્યું જ જોઈએ." એક
નમ્ર, દિલના વિદાન અને સાલા ધર્મચુર રમી મારે જે
અનંદાચર્ય પ્રમાણે એવી વાત યથ તેમાનો મેં તે એક
નાનામાં નાવો કાલજ આપે છે. મહિલાના સાહેબે કહ્યું
તે કરી નતાલ્યું છે. હું જાણું છું કે તેમણે આ વાત

યથ પાછી પોતાની વિચો અને સામુદ્રિય વચ્ચે મુસલમાનોએ
ગોવધ નહિ કરવું એમુ સમજાવ્યાં કર્ય છે. અને તેમણે
એક પ્રકારે પવિત્ર દિવસે હિંદુઓનો આલ રાખેલો છે
જાને નીચે પ્રમાણે વાત કરે ચોક્કસ છે:—

હિંદુ મુસલમાન વચ્ચેમાંથી મુસલમાનો તમા મુકરી ધરને
દિવસે વિરમી મહાલમાં ચોરખ નહિ કરવામાં આવે.

અમદુલ યાદી, મી.

તેમો જવાન જે મેં જોય્યો તે બહોં ઉતારો છું.
આપણું મોટા કામથી હું મદ રાજી થયો છું. આપને
કઈ સુચારક કમુ છે."

આપણે જમુ હિંદુ મુસલમાન, મિરાતી, પારસી, વાહુડી
વગેરે જુદી જુદી કામનામાં મહિલાના સાહેબના, જેવી જ
ઉદારતા, આપણે અને લીધેલું હોય તો તેડું મદદ
દુનિયા તેથી વધારે સારી જ થાય.

મોહનદાસ કરમચંદ માધી

વીવીધ સમાચાર

વીવીધ સમાચારો વિષેની ઇન્ડિયન એસોસિએશનના સાનવત
સેક્રટરી મી. અમદુલ રહિમ કવટેજ જતા હોવાથી તેમની
માનમાં એસોસિએશન તંત્રથી મદ તો, રત મીએ મીટીંગ
બોલાવવામાં આવી હતી. એસોસિએશનના પ્રમુખની જેરક
જરીથી ઉપપ્રમુખ મી. એ. એમ તમારીએ પ્રમુખમય શીખી
હવે - સેક્રટરી મી. રહિમ પોતાનું રાજનામું વાંચી સંબળાવ્યા
બાદ નવા સેક્રટરી તરીકે મી. સુખ તથા એ - સેક્રટરી તરીકે
મી. એમ. એમ. અસરાતવે સુરી મદવામાં આબા હતા.
મી. રહિમ સેક્રટરી તરીકે અબવેલા કામનો તારીફ કરવામાં
આવી હતી અને તેમને પુલતોરા અરખકુ કરવામાં આબા
હતા. જેનો મી. રહિમ ધટતા ઇન્ડિયાના આભાર માન્યો હતો.
અને એસોસિએશનને જે મીની એટ આખી હતી. તે મધી
માદ કરેટ લીધા બાદ મીટીંગ બરઆસ થઈ હતી.

આથી (સેક્રટરીયા) મી. જુલાવલ છે કે મદ તો, રત મીનો
શેજ કિવાળીનો તહેવાર હોવાથી લાંબું હિંદુલાઇઓએ
સંજોયો કષ્ટો રોજસાર બંધ રાખ્યો હતો.

પેરટ એલીએચની મી અહિલાણુ રજપુત ધોખી સાતી
હિત વરધક મંડળનો પ્રથમ વારસીક મેળાવડો તો, ૫-૧૦-
૧૯ તો દિને મી. મી. આર. પલસાણીયાના પ્રમુખપદે થયો
હતો. મંડળનો બધા વરસનો હિસાબ રજુ થતાં પરચુરજ
તો, ૬-૧૨-૧૯ નો અમ્ય જતાં તો, ૧૨-૧૨-૧૯ ની રકમ
રહી જણાવાઇ હતી. આદ નવા અમલદારોની ચુટણી થઇ
હતી.

હૈમવાણી રોહીવ રજપુત એસોસિએશનની એલ. મી. મી.
તો, ૧૨-૧૨-૧૯ ના રોજ કોહાનીકામને ખાતે થઈ હતી.
એસોસિએશનના મેમ્બર મરવારીએ કેમ જાલો હોવાથી
તેમણે ખાદીચીની મેમ્બરોની ચુટણી થઈ હતી. આ
એસોસિએશનના મેમ્બરો મેમ્બરો જેમમ મીયા
જવલ મેમાં, શુજા કવન, કુખી પરચોવલ (કાંઈક ૧૨ વરસથી
હમરવા) પરચોવલ જોવત અને રાતન પ્રથાલે માલ નહિ

આવાની અને ઠાકુનું વ્યવસ્થા પેટી દેવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી. મી. જેરામ શીલા જે દેલ જનાર છે તેને મંગળ તરફથી એવી વિનંતિ કરવામાં આવી હતી કે તેણે હિંદુસ્તાનમાં મી. ગાંધી કે જેઓ અસંખ્ય વર્ગની ઉન્નતિ કરવાને અતિ શ્રમ ઉઠાવી રહ્યા છે તેઓની મુલાકાત લઈ તેઓની સલાહ લઈ હિંદમાં વસતા રહેલી રજપુત બાલ્યોના લેલા ખરચે જ્યાં જ્યાં જરૂર જણાય લાં લાં સલામો બારી એ કોમની રિયલિટી સુધારવા માટે બનવું કરવું. તે માટે જે કંઈ ખર્ચ ખરચ આવે તે આ મંડળે ઉપરના કબુલ્યુ હતું.

ટ્રાસવાલમાં પ્રોપર્ટી ધરાવનારાઓને.

આથી ટ્રાસવાલ પ્રોપર્ટી-સર્વે સર્વે આનગી ઇન્ડિયન લીમીટેડ લાયબીલીટીવાળા કંપનીઓ મિલકત લેવા સાર રજીસ્ટર થયેલ છે તેઓને જાણવવામાં આવે છે કે જુગરસ-કોરમ અથવા દાદુ લીમીટેડની પેટી ઉપર એક કેસ પ્રોપર્ટી સંબંધમાં ચાલે છે. તેમાં મ્યુનીસીપલ કોર્ટનીલ એવું પુરવાર કરવામાં આવે છે કે કંપનીએ સને ૧૮૮૫ના ખીલ કાયદાને ભંગ કરીને મિલકત મેળવી છે અને તેથી તે ગેરકાયદેસર છે અને ટ્રાસવરનો હસ્તાવેગ રદ કરવો જોઈએ.

કોરમમાં જે આ કેસનો ચુકાદો દાદુ લીમીટેડની વિરુદ્ધમાં આવે તે પરીણામ એ ચરો કે અલ્બાર સુધીની સર્વે કંપની-ઓએ મેળવેલી પ્રોપર્ટી ગેરકાયદેસર મેળવ્યાય છે એમ ઠરાવવામાં આવશે. જેને પરીણામે આપણી કેમને ક્ષણીજ ક્ષણિ થવા સંભવ છે.

તેથી સર્વે કંપનીઓ જે તા ૧ મે ૧૯૧૬ પહેલાં અથવા તે પછીથી રજીસ્ટર થયેલી હોય તેઓને નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર તા. ૨૫ નવેમ્બર પહેલાં નીચેના સરનામે મોકલી આપવા વિનંતિ કરવામાં આવે છે.

- (૧) કંપનીનું નામ, કંપીટલ તથા ક્યારે રજીસ્ટર થયેલ?
- (૨) પ્રોપર્ટી કેટલી છે, તેની કિંમત, ક્યાં આવેલી છે, અને ક્યારે મેળવી?
- (૩) પ્રોપર્ટી પ્રોપ્રેટર માંગમાં છે કે બહાર?

પી. કે. નાઇક, સેક્રટરી,
ટ્રાસવાલ ક્ષીનીશ ઇન્ડિયન એસોસિએશન.
બોક્સ ૧૫૨૨, જોહાનીસબર્ગ.

તા. ૧૦ નવેમ્બર ૧૯૧૯.

સંવત ૧૯૭૬ની ડાયરીઓ

આ ડાયરીઓનું કદ ૪૩૩+૩૦ ઇંચનું છે. તેમાં દીંદના બાણીના આગેવાન પુરપોલી તેમજ હોંદ દેવીની છબી આપવા માં આવી છે. કેટલાક રાષ્ટ્રીય ગીતો આપવામાં આવ્યા છે, અને દુનીયાના મહાન પુરુષોના સુંદર વચનોની નોંધ લેવામાં આવી છે. આ ડાયરી-ડરબનમાં રહેનારાઓને સેવીલ સ્ટ્રીટ માં આવેલા બોર્ડે પ્રીટિંગ વરકસમાંથી શી.ડની કિંમતે મળી શકશે. અને ડરબનની બહાર રહેનારાઓ મેનેજર ઇડીયન ઓપીનીયન, શીનીકસ, નાટાલ, એ. સીરનામે પ્રેટલી કિંમતે તે પોસ્ટલ ઓરડર અને ૧૫૦ની પોસ્ટેજ ખીડી મોકલવાથી મેળવી શકશે ની. પી. થી મોકલવામાં આવશે નહીં.
મેનેજર, ઇ. ઓ.

ગ્રાહકોને વિનંતી

ઇડિયન ઓપિનિયનના ગ્રાહકોને વિનંતિ કરવામાં આવે છે કે ચાલુ વરસ પુરું થવા આખું હોવાથી આજ સુધીમાં જેઓએ પોતાનું લવાજમ પુરું થવાની ચેતવણી મળી ચુકી હોય જતાં હજુ સુધી મોકલ્યું ન હોય તેઓએ તે તાપડે મોકલી આપવું. અમારા નાટાલના ગ્રાહકોને અમે જાણવવાની રજા લઈએ છીએ કે ડરબનના શ્રી. ખેતસી હરીભાઈ કે જે ટુંક મુદતમાં નાટાલના જુદાં જુદાં ભાગોમાં ફરવા નીકળવાના છે તેણે પોતાની મુસાફરી હરખીવાન છે. એ. નું કામ કરવા માટે લીધું છે. તેા જેઓએ લવાજમ નથી મોકલ્યું તેઓ પોતાનું લવાજમ તેમને આપી દેશે એવી અમે ઉમેદ રાખીએ છીએ.

મેનેજર, ઇ. ઓ.

“Indian Opinion” Supplements

We have the following supplements on art paper for sale at one shilling per dozen, post free :-

The Hon. Dadabhai Naoroji, Mr. V. A. Chettiar (Chairman, Tamil Benefit Society of Johannesburg), Mr. Budree (Vice-President of the Transvaal Indian Association), The Late Mr. Natarasamy, South African Indian Stretcher-Bearer Company, Hon. Mr. Gokhale's Visit, taken at Heidelberg station, Mr. L. Hans Raj R.A. (Hon. Principal D. A. V. College, President Lahore Arya Samaj), Mr. Imam Abdul Kadir Bawazir, Mr. Omar Haji Amad Johari, Mr. Joseph Royceppen B.A. (A Natal born Graduate Passive Resister), Mr. Royceppen (A Barrister-Hawker), Indian Volunteer Stretcher-Bearer Corps, Three Transvaal ladies as passive resisters (Mrs. Sivarasad, Mrs. Minratice and Mrs. Sumar), Mr. Ameeoodin Fajantiar, Mr. Shelkh Mehtab, Asiatic Ordinance (A Chess play Cartoon) India's Great Loyalty (Cartoon), The Late Sir Pherozeshab Mehta, Mr. Ratan J. Tata, Mrs. E. M. Sodha, Sir William Wedderburn, Bt., Pioneer Settlers of Tolstoy Farm, The Late Count Leo Tolstoy, The Late Rev. Joseph J. Doke, The Late Mr. S. Nagappan, The Right Hon. Lord Amptull, G.C.I.F., The Triumphal Arch outside Park Station (Mr. Gokhale's Visit), Shri Sanyasi Swami Shankernand, Mr. Sorabji Shapuji of Adajias, Hanifa Bibi, H. H. The Amir of Afghanistan, Mr. Kallenbach, Mr. Kallenbach as seen walking from the Tolstoy Farm to Johannesburg, Mr. Henry S. L. Polak, Picnic Party at Tolstoy Farm, The Late Mr. M. H. Nazir, Shri Gopal Lal Hindu Temple Verulam, The Late Miss Valliamah Moolaliar, Sons of the Empire (Indian Soldiers), The 60 Indians Deported to India by the Transvaal Government, The Indian Monument in Johannesburg, The Late Mr. Hajeer Hussien Dawad, Indian Merchants who suffered imprisonment at Standerton, Babu Rabindranath Tagore, The late Hon. G. K. Gokhale, C.I.E., Right Hon. Syed Ameer Ali, C.I.E., Sir Benjamin Robertson and Staff, Sons of the Addresses presented to The Hon. Mr. Gokhale, Vrededorp Properties, The Late Mr. Abdoola Latji Adam, Indian Strikers in Durban, (Three Pictures).

અડવાસિક પંચામ

વાર	ખીસ્તી	હોંદુ	મુસલમાન	પારસી	સુબેદ્ય	સુપરિસ
	૧૯૧૬	૧૯૧૬	૧૯૧૬	૧૯૧૬	ક. મી.	ક. મી.
	નવેમ્બર	કાર્તિક	શ્રેર			
શુક્ર	૧૪	૧૬	૧૭	૨૦	૫	૫-૫૭ ૧-૩૧
શનિ	૧૫	"	૧૮	૨૧	૬	૫-૫૭ ૧-૩૨
રવિ	૧૬	"	૧૯	૨૨	૭	૫-૫૬ ૧-૩૩
સોમ	૧૭	"	૨૦	૨૩	૮	૫-૫૫ ૧-૩૪
મંગળ	૧૮	"	૨૧	૨૪	૯	૪-૫૫ ૧-૩૫
બુધ	૨૦	"	૨૨	૨૫	૧૦	૪-૫૪ ૧-૩૬
શુક્ર	૨૦	"	૨૩	૨૬	૧૧	૪-૫૪ ૧-૩૭